

JURINOVA JESEŇ 2011
7. ročník Celoslovenskej literárnej súťaže
duchovnej tvorby

Zborník vybraných súťažných prác

**Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovacej pôsobnosti Žilinského
samosprávneho kraja**
2011

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

S FINANČNOU PODPOROU
OZ Literárny kompas

Milý čitateľ,

ponúkame ti výber z najúspešnejších súťažných prác 7. ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby JURINOVA JESEŇ.

Príjemné čítanie

zostavovateľka

OBSAH:

**** Gabriela Grznárová ** Jozef Páleník ** Pavol Korba **
Michal Mikuláš ** Iveta Bindasová ** Anna Medvid'ová **
Ján Krajínčák ** Mária Adamčíková ** Imrich Jesenský **
Miroslav Búran ** Jana Pančíková ** Lukáš Mano ** Lucia
Tisoňová ** Jozef Kopčák ** Katarína Želinská ** Jana
Klieštiková ** Kristína Krajníková ** Roman Beňo ** Jana
Husárová ** Marta Franeková ** Michal Schmidt ** Silvia
Gelvanicsová ** Eva Masná ** Lenka Kúdelová ** Lenka
Pieterová ** Laura Mišenčíková ** Sestra Bonaventúra -
Terézia Šmidová ** Marta Harajdová ** Vladimír Pavlík **
Jozef Tomášik ** Miroslav Búran ** Katarína
Martinkovičová ** Pavol Ondřík ** Katarína Matušková ****

Obyčajný jarný deň

Vidím ťa zo sna mäkko kráčať k máju,
len do vlasov ti sneží z čerešní
a nohy sa ti sotva zeme dotýkajú,
akoby takou cestou neprešli.

Boh skúša driemať v kôre stromov, práve
keď píše ďalší z krehkých príbehov.
Kráčaš a kroky obetuješ tráve.
Všetkým, čo išli dávno pred tebou.

Za dušu hlíny nové zmo prosí,
podvečer líha na vankúše z rosy,
slnko tlie ako uhlie v pahrebe.

Zdá sa, že tadiaľ kráča ešte ktosi.
Pozdraví, čaká – vraj sa chystá kosiť
sny, čo tam pôjdu dávno po tebe.

Kde sme nechali ...

Srdcový kráľ tu zložil zbrane,
(vraj dávno to mal v osude)
a nevadí mu, čo sa stane,
čo bude, až tu nebude.

Aké je ľahké spustiť paže
a pokľaknúť si pod jarmo,
tak prečo láska nedokáže
brať svoje meno nadarmo ...

Čas kričí, že mu nedovolia
vyliečiť rany, stále bolia,
des ako z Picassoových skíc.

Na opustených, chladných poliach
srdce sa zvlieka zo šúpolia
uprostred padlých slnečníc.

Matke

Práve vtedy, keď si stála pri mne,
v chladnom ráne niečo rozbilo sa,
ako keď sa o zem triešti rosa.

Práve vtedy, keď si stála pri mne,
nebo bolo pokojné a zimné
a Láska tam tancovala bosá.

Práve vtedy, keď si stála pri mne,
všetko zlé a smutné rozbilo sa.

Ružencové stopy v snehu

Sviatočná vianočná nálada v Imrovej rodine gradovala. Deň privrel svoje unavené viečka a posunul žezlo priateľke noci, ktorá si na úvod služby najskôr skontrolovala starostlivé rozsvietenie lúč. Hebká snežná perina unavene dostieľala svoj rozľahlý vankúš a vebné ticho krajiny preťal len občasný vzdialený štekot ktoréhosi zo štvornohých priateľov človeka. Chalúpka Imra a jeho rodiny majestátne trónila tak trocha odľahlejšie od ucelenej skupiny lazničských domov a jeho dve deti so svojim príbuzenstvom sa sem vždy s radosťou vracali. Každé ročné obdobie malo v tejto panensky neporušenej prírode svoje omamné čaro. Vianoce tobôž.

Aj teraz sem zavítali a tak veselosti a huriavku bolo v Imrovej chalupe nadostač. Dospelí vedeli o čom to je, v čom spočíva podstata Vianoc, detváky sa, ako inak, tešili na záverečné dejstvo štedrovečerného predstavenia.

„Tááák a pozrieme sa, či už Ježiško priniesol stromček i všetko ostatné čo mal,“ riekol so spokojným úsmevom na tvári otec a starý otec Imro, čo v štyroch pároch detských očí rozihralo ohníky radostného očakávania. Dovtedy starostlivo uzamknuté dvere prednej chyže sa otvorili a za nimi sa v plnej nádhere objavilo dlho očakávané tajomstvo.

„Posadajte si, kým sa pomodlíme a pustíme do štedrej večere, idem posvätiť chalútku zvonka i vonkajšie stodoly,“ vlúdnym hlasom vetil Imro, vzal svätenú vodu a pobral sa k vchodovým, či z jeho pohľadu východovým dverám. O malú chvíľu, počas ktorej istotne nemohol posvätiť to, čo hodlal, sa vrátil a v ruke držal nevelký, starostivo previazaný balíček.

„Tebe aj vonku Ježiško nechal darček a či ho azda stratil?“ dobrácky ho podpichla jeho žena Terka.

„Horkýže nechal či stratil, našiel som ho pred dverami,“ ustarostene oznamoval Imro, akoby tušil, že to nebude obyčajný balíček, lež bude za tým väziť niečo nezvyčajné.

„Otvor ho!“ pobádala Terka Imra a aj ona bola navidomoči nedomáca, šípiač čosi neobvyklé.

Imro ešte zopár okamihov obracal balíček v rukách, ani čo by nevedel ako na to, no ak chcel odhaliť tajomstvo jeho obsahu, cúvnuť nebolo kam. Podvedome cítil, že tu naozaj dačo nie je tak, ako by malo byť.

„Nech sa stane vôľa Božia,“ povedal, potiahol šnútku, odbalil jednoduchý baliaci papier a otvoril nie príliš rozmernú škatuľu. Neveriaco civel do jej útrobov. Bol tam položený ruženec, tri ružencové obrázky – bolestný, radostný i slávnostný a pri nich zložený lístok. Roztvoril ho a čítal slová napísané trasúcou sa, nevypísanou rukou: „Milí bratia a sestry kresťania, modlite sa pravidelne ruženec. Bolestný, ak vám bude ťažko na tele i duši, keď budete mať trápenie či bôľ, radostný, keď vás objíma radosť, pokoj i šťastie a slávnostný na oslavu Božiu i nebeskej Matky Panny Márie.“

Imro pozdvihol zrak od lístka a zamyslel sa.

„Kto to mohol a prečo?“ čudovala sa Terka a Imro len bezradne pokrčil ramenami, ba toto gesto umocnil bezradnejším slovom „neviem“. Avak vtom mu svitlo. V jeho hlave.

„Pane Bože! Ignác! Túlavý Náco, ten bezdomovec, čo sa tu občas zastaví na polievku či skyvu chleba. On to mohol byť. Ba veruže určite on, veď dnes podvečer sa tu pristavil, že či by nemohol s nami aspoň chvíľu povečerať, vraj aj balíček pre nás, pre rodinu, má. Povedal som mu, reku, Náco, dnes nie, deti prišli, je nás za dve priehrštie, ani sa to veľmi nehodí,“ chrľil Imro slová a tušil, že mieri presne.

„A čo on?“ nedočkavo sa spýtala Tereza.

„Posmutnel, pozdravil a odišiel. Ani mi na um nezišlo, že by sa mohol vrátiť. Možno aj klopal, avšak nik ho nepočul,“ nahlas uvažoval pán domu.

„Ale ten balíček, ten tu predsa nechal,“ doplnila ho žena.

„Veru predsa. Ale kam mohol ísť? Počkaj, pozriem sa von,“ povedal Imro a náhlivo sa pobral na priedomie. „Vidím stopy v snehu,“ oznámil vo dverách, keď preskúmal okolie domu. „Pôjdem po nich, zistím, kam šiel. Nedá mi to pokoj,“ oznamoval rodinnému príbuzenstvu a razom si obliekol huňatý kožuch, nasadil baranicu, nečakajúc na ich kladné či záporné stanovisko. Bol si vedomý toho, že čiastočne naruší sviatočnú rodinnú idylu, no osud človeka, hoc žijúceho potulným životom, bol tentoraz pre neho prvoradý.

Vzal do ruky lampáš a rezko vykročil po stopách, dúfajúc, že na ich konci ho nebude čakať nepríjemné prekvapenie. Pridal do kroku. Zrýchlil. Neregistroval, ako dlho kráča, myslí sa mu mihali dobré i zlé myšlienky, stopy však zreteľne videl. Terén veľmi dobre poznal, takže vedel, kadiaľ a kam kráča. O cvíľu by mal prísť na krížne cesty. Volali sa tak nielen preto, že sa rozdvojovali, ale aj preto, že v ich rozdvojení stál kríž. Pri ňom si pocestní či turisti neraz odpočinuli, dačo pojedli, ba tí, ktorí cítili potrebu, sa aj pomodlili. Prijali tak hmotnú i duchovnú potravu.

Zrazu Imro na beloskvúcom snehu uvidel čosi tmavé. Snažil sa pobehnúť, lež nohy sa mu zabárali do čerstvého snehu. Konečne. Posvietil si na tmavý objekt ležiaci na snehu a hneď vedel, že je to Ignác. Túlavý Náco. Obrátil ho, aby sa mu lepšie prizrel do tváre, avšak tá nejavila prílišné známky života. Túlavý Náco ležal schúlený do kľbka pri ohrade kríža a v rukách držal ruženec. Imro mu nahmatl pulz a zdalo sa, že cíti sotva badateľné ozvy. Uvedomil si, že ho musí čo najskôr dostať do tepla a pokúsiť sa rozprúdiť miazgu života v Nácovm tele. Prehodil si ho na chrbát. Nebol ťažký veď pri takom spôsobe života, aký viedol, ani nemohol byť, a čo najrýchlejšie vykročil na sviatočnú cestu.- Jednou rukou pridržal Ignáca na chrbte, občas mu pošúchal krehnúce ruky a druhou si svietil pred seba, aby videl stopy v snehu. Ružencové stopy – zišla mu na um paralela pri spomienke na balíček.

Ani nevie ako, skôr mimovoľne než vedome, sa Imro začal modliť ruženec. Vzhľadom na situáciu – jednoznačne bolestný. Tušil, že po chvíli mu Nácovo telo oťažie, preto sa snažil stúpať do stôp, kde mal pevnejšiu oporu krokov, aby sa čím skôr dostali do tepla. Do tepla svojho domova.

ON A ČISTÁ

Keď začuje meno Tvoje
on, vyváľaný v špine,
odsúdený k porážke,
zlosťou by praskol.
Ty, mamička maličkých,
ruža z Božích záhrad,
čo čistotou prekvitáš,
pod svoj plášť ukry
všetky duše pochabé,
on škodoradosťou živený
nenávisťne im kradne
blaženú večnosť.

BÁSNIKOV INZERÁT

Súrne hľadám múzu,
čistú a nepoškvrnenú,
nech do mňa vkročí
bosá a cudná,
čo ma v noci opije
nektárom z nebíčka,
aby srdce zaplesalo
zo slastnej nádeje
na medovú večnosť.

Vyznanie

.. vlastne ani netvorím ..
snažím sa len počúvať ..
cítim
ako veľavravné sú chvíle
keď rozpráva Dielo samé ..
a ja?
zachytávam odblesk slov ..
aj tie vo svojej nedokonalosti
skladám podľa melódie okamihu ..
nespokojnosť spočíva
v neschopnosti stať sa súčasťou
tohto jazyka
a zaznamenávať nielen slová
ale predovšetkým Pravdu rozhovoru ..
snažím sa stať stromom v poli
kam vietor prináša svoje bôle
kde sa vtáci zastavia posedieť ..
snažím sa byť lístkom stromu
pamätníček
kam hostia píšú ..
a keď jeseň zaklope
ukryje ich k matke zemi ..
nepíšem
len listujem ..
vzácnny hostia
odpusťte, že padám ..
som len človek
čo na strom hrá sa ..
no nepadá pod životom
ale pod krásou slov
čo prinášate ..
nič nie som ..
tobôž nie už básnik ...

modlitbička k Básni..

odkiaľ si?
Prameň..
Potok..
Riečka..
čo obmývaš v nás Tvorcu..
orechovú škrupinku
čo po sútoku púšťáš na výzvedy ..
otvoríš jej oči..
a s dôverou slobodu venuješ..
a Ten,
čo pri brehu sedáva
tíško Slovká vrýva..
po zotmení
dieťa nahé
krajom letí
s túžbou po plameni
čítať
čo Rybár do škrupinky vložil ..
a tak len prosím..
dieťaťom sa stať ..
detské nohy,
bezúnavné..
detskú radosť,
čo s maličkosťou hrá sa..
múdrost' starca ..
Šalamúna ..

Namyslená a uvedomelá

Ako strašne si o sebe namýšľam
keď očakávam
odraz vlastného tieňa
S otvorenou náručou prijímam kopance
ktoré ma každodenne uzemňujú
zatlačujú do hlíny, do korieňkov
kde prirodzene patrím
...Len nechápem, kde sa berie sila
ktorá ma ťahá za uši z tej zeme
a vystreľuje do modrých oblakov
kde prirodzene patrím...

Smerom hore

Oceán kyslíka...
Tlačí ma k oblakom
ťahá ma k nebu
Myšlienky sú
svetlá v prúdoch..
..iskrivé nápady
..tmavomodrý pokoj
..hlbočina duše..
Odkrývam
svoje
poklady i rozklady
a s každou trinástou komnatou
sa tu dokážem vyrovnat'...

Neplatí, že nepriateľ'ov si drž pri sebe

Vraj zomrela kvôli mne. A čo je najhoršie, vraj som ju zabil. Neviem. Z minulej noci si toho veľa nepamätám. Spomienky v mojej hlave sú ako priesvitné oblaky. Vidím ich obrisy, no vnútro je skoro prázdne. A teraz sedím v tejto studenej a smradľavej cele a cítim sa tak nevinne, bez jedinej čiernej škvrny na svojej duši.

„Čo tak čumíš, blond'áčik? Zachcelo sa ti mať problémy?“ ozval sa ku mne dočasný spoluväzeň, ktorého bicepsy by pri miernom napnutí pretrhli jeho obťahnuté tričko.

Rýchlo som sklopil zrak a začal sa hrať s malým kamienkom pohodeným na dlážke. Rozmýšľaj, Lukáš! Čo sa včera stalo? A kto vlastne zomrel? Bože... Ťažko som si vzdychol a ponoril hlavu do rúk.

„Lukáš M. pôjdete so mnou. Vyšetrovateľ má na vás pár otázok,“ povedal strážnik, ktorý práve vošiel do cely a škaredo pozrel na muža na druhej strane.

„Čo sa stalo?“ spýtal som sa.

„Drž hubu a kráčaj, mladý!“ odvrkol.

Môj zrak vystrašene skákal z jedného miesta bratislavskej väznice na druhé. Bolo to hnusné. Celé to bolo doslova nechutné a ja som chcel odtiaľ čo najskôr vypadnúť. Smrdelo tam. Bol to taký pach krvi, násilia, smrti a strachu zmixovaný dokopy a mne sa chcelo zvracať. Lenže som nejedol asi 30 hodín, čiže som sa len v kĺči prehol a snažil sa plynulo pokračovať v chôdzi, lebo bacharov obušok ma pichal medzi rebrá.

Musím zavolať Albertovi! On mi určite pomôže a vysvetlí, čo sa tu, sakra, deje!

Detektív Peter Krzán - stálo na dverách, pred ktorými sme zastali a ja som sa začal triasť.

„Padaj dovnútra,“ zavrčal strážnik.

Spotenou dlaňou som chytil kľučku a vošiel dnu. Nič. Len jeden stôl, jedna prázdna stolička a jeden chlap za stolom, zohnutý nad nejakými dokumentmi. A zase nič. Nič. Stál som vo dverách a nič. Chlap bol chudý, s kockatou tvárou, ktorá bola pokrytá hlbokými vráskami. Hnedý oblek mal pokrčený a pod veľkým nosom sa mu rysovala jazva, ktorá prechádzala cez jeho tenké pery a dodávala mu výraz zabijaka. Vlasý mal krátke a prepletené cigaretovým prachom. Stále jedno veľké nič. Stál som tam asi dve minúty, keď chlap zdvihol svoj zrak od papierov a premeral si ma svojimi tmavými očami, v ktorých som videl život plný útrap, starostí, ale hlavne skúseností.

„Posaď sa. Tá stolička čaká len na teba,“ povedal to milým hlasom a ja som sa trochu uvoľnil, aj keď v oku som mal nezastaviteľný tik. Posadil som sa.

„Povedz mi pravdu, čo sa včera stalo a potom môžeš ísť pokojne domov.“

„Ja-ja neviem. Nič si nepamätám.“ Chlap si vzdychol. „Mám nárok na telefonát,“ pokračoval som, „aj-aj na právniku, chcem hovoriť so svojim právnikom,“ vykotal som zo seba.

„Samozrejme. Pán Albert Takáč by mal byť už na ceste, ale zatiaľ sa porozprávajme sami. Môže vám to len pomôcť. Buďte úprimný a ja vám sľubujem, že urobím všetko preto, aby ste šli čo najskôr domov a ...“

„Nič nehovor, Lukáš! Hlavne nie bezo mňa!“ Vo dverách stál môj najlepší kamarát Albert a ja som mal zrazu pocit, že všetko bude dobré, že je so mnou a že ma vytiahne z týchto sračiek, do ktorých som sa dostal ani neviem ako.

„So svojim klientom sa budem rozprávať vo vedľajšej miestnosti,“ povedal sebavedomo Albert a ťahal ma preč. Posadili sme sa do miestnosti s veľkým zrkadlom na boku. Vedel som, načo tam je, vedel som, že nás vidia aj počujú, ale nevadilo mi to.

„Si v poriadku?“ spýtal sa ma.

„Ja neviem, Albert. Nevie, čo sa deje, prečo som tu. Povedali mi, že som niekoho zabil, ale ja si nič nepamätám. Mám len tento monokel pod okom, hrču na temene a prázdnu hlavu. Prosím, povedz mi pravdu.“

„Majú pravdu. Nie doslova, ale majú. Lukáš, je mi to veľmi ľúto, ale Petra je mŕtva.“

Čo? To je strašné. S Petrou som bol v poslednej dobe dosť „na nože“, ale takýto osud by som neprial ani najväčšiemu nepriateľovi. Miloval som ju. Štyri roky...Chcem, aby to bolelo viac, ako to bolí. Mal by som plakať, lebo oni na mňa hľadajú a sledujú ma. Bez známky smútku a súcitu s mojou mŕtvou ex som pravdepodobne hlavný podozrivý. Ale potom, čo sa mi snažila zo života urobiť peklo, nemám veľa slz na rozdávanie. Popravde som rád, že Zuzka nie je tá, kvôli ktorej som tu a že je v poriadku. Cítim v sebe jemné chvenie, na tom mieste, kde mám srdce. Možno to je smútok, neviem...Musím to zahrať!

„Ako? Nechápe! To ja? Prosím, povedz, že to nie ja! To by som nikdy neurobil!

„Nie, to si nebol ty. Som o tom presvedčený. Teraz už len stačí presvedčiť o tom aj týchto tu.“

„To si ma potešil. Tu bude hračka, no nie?“ ironicky som povedal.

Ako ma týmto našťaval, veď tu ide o moju budúcnosť, o môj život! A on to berie akoby sa nič nedialo. Nie som si istý, ale môžu ma odsúdiť aj na 10 rokov. To sa nesmie stať, svet ma ešte potrebuje. Ja potrebujem svet.

„Prepáč, Lukáš. Len som sa to snažil trochu odľahčiť, asi to nebol najlepší nápad. Ver, že urobím všetko, aby som ťa odtiaľ dostal. Neštudoval som právo pre nič za nič. Najlepšie bude, keď im povieš o vašom trojuholníku. Ty, Zuzka a Petra. Nech si urobia vlastný názor.“

„Tak dobre, pokúsim sa zo seba dostať všetko. Užite si to,“ povedal som a zahľadel sa do zrkadla, v ktorom som nevidel nič, okrem svojej zničenej tváre, uplakaných modrých očí a strapatých a zaprášených blond vlasov, no vedel som, že oni tam sedia, hľadajú na mňa, počujú všetko a sú zvedaví na môj život v kocke.

Svetlo tejto tmy

Vlny hlíny na mori pod nohami,
kde čaká zemiak osvietenie,
v zemi na svetlo čaká,
na svetlo tejto tmy,

všetci čudáci sveta
hor sa na polia,
do plaviek obliecť
a plávajúce trosky lámať,

bud' umelec, bud' krumpel',
len bud',

tým, múdrym kto zabudol,
zabudol kód od trezoru s informáciami
a zachránil svet pred sebazavraždením .
Nadšenie odložené kvôli nedostatku dôkazov .

Skutočnosť vstúpila do miestnosti,
v obraze neodmysliteľne nehybnom
sa rozbúši tep,

obdivovateľ detského úsmevu tvrdí
nikdy to nestratíš,
milovník stromov
všetko zreje časom

a ja ?
Utieram slnečný pot z čela,

buch,
záchvev nadšenia
odloženého kvôli nedostatku dôkazov,
zabuchnuté dvere,

slepý tvrdí je to neviditeľné,
svätý vraví je to v tebe
a ja ?

Profesor chybných nádejí,
čo objavil svetlo,
zatvorím oči a už ho nieto .

Nadšenie odložené kvôli nedostatku dôkazov .

Skutočnosť vstúpila do miestnosti,
v obraze neodmysliteľne nehybnom
sa rozbuší tep,

obdivovateľ detského úsmevu tvrdí
nikdy to nestratíš,
milovník stromov
všetko zreje časom

a ja ?
Utieram slnečný pot z čela,

buch,
záchvev nadšenia
odloženého kvôli nedostatku dôkazov,
zabuchnuté dvere,

slepý tvrdí je to neviditeľné,
svätý vraví je to v tebe
a ja ?

Profesor chybných nádejí,
čo objavil svetlo,
zatvorím oči a už ho nieto .

Báseň prichádza na

Pramienok črpká sám
Sám vyhlíbi si jamku
a keď nažije - už sa nedá zamknúť
Rozleje sa a prekročí svoj rám
Zo strujky vyrastie nám riava
Valí sa, rúca a buduje
na vlastných ruinách a troskách
- búrlivá, zádumčivá, hravá

Nebola báseň a - už tu je

Rodí sa, nepríde na rozkaz
Naberá, aby mohla dávať
rozlievať sa a opustiť svoj rám

A Poeta? Zas osirel Je sám

Máj 2011

BOŽÍ SÚRODENCI

Francesco

Pochabý mladík taký sveták
ten trubadúr čo lámal
srdiečka Bianky, Laury, Sisi...
Nabažil sa však dobrôt sveta
zlato je preňho slamou
a on je bláznom pre Assisi

S Chudobou sestrou o kôrke chleba
doputoval až pred brány neba

Klára

Pôvabné dievča studňa krásy
- a všetkého sa vzdáva
Zaľúbila sa do Milého
dala mu srdce bujné vlasy
(aj Francesco tak dával)
O veľa prišla má však Jeho

Klára ju Chiara - fontána čistá
Nádoba plná Milého - Krista ...

SPOMIENKA

Bolo to v júli roku tisícdeväťstopäťdesiatdva, deň bol horúci, celý slnkom presýtený a sviatočný, lebo bola nedeľa. Stál som na konci gánku na podstení, opretý o stĺpik bránky do predzáhradky. V nej na úhl'adných hriadkach rástla všakováka zelenina, v jednom kúte rástlo mnohoročné hniezdo červených pivónií, v druhom zas stála košatá ringlota, obsypaná bronejúcimi šťavnatými plodmi.

Hľadel som ponad potok tečúci popri prašnej ulici dolu Vyšným koncom, obmýval brehy pažite a smeroval do Hornádu popri velikánskom mlyne. Ohromne veľká pažiť sa tiahla na východ k poliam a hájom a pretínali ju tri potoky, ktoré sa pred starým kamenným mostom vlievali do valalského potoka.

Pri veľkej hati na Hornáde sa rozprestierala veľmi stará hájnica, v ktorej každoročne nakosili mnoho kôp voňavého a hebkého sena. Ale bolo vidno, že v posledných rokoch už hájnici nevenovali potrebnú opateru. Začala zarastať nadivoko šípovým kriačím, hlohom a galagiňami. Našli sa tam aj čerešne vtáčnice a veľký pás trniek. Hájnica bola súčasťou veličiznej pažite a v starých časoch obyvateľom dediny slúžila na vykonávanie výročných rituálov a iných tajomných a čarovných úkonoch. Svedčil o tom aj obrovský balvan ležiaci pri vstupe do hájnice. Pritiahnuť ho tam museli tri páry volov z diaľky šesť kilometrov. V dávnej minulosti slúžil ako pohanský oltár na vykonávanie neobyčajných strigônstiev a čarodejníckych úkonov. Tam sa odohrávali aj sviatky letných a zimných slnovratov. Z nich hodno spomenúť vynášanie Šmertečky, pálenie Jánskych ohňov, ďakovanie za úrodu, rituál lásky a plodnosti.

V severnej časti pažite odpočívalo mnohopočetné valalské stádo kráv. Tie spásali od slnečného úpeku už žltnúcu trávu hneď za rána, kým žeravý kotúč na oblohe sa nevyšplhal vysoko, aby na zemi spôsobil úmornú horúčavu. Všade bolo unavené až lenivé ticho, ktoré bolo dobre počuť z vedľajších dvorov i z pažite. Asi tristo husí všetkých veľkostí sedeli na brehu i čľapkali sa v jarku, ale nebolo počuť hlasné a hašterivé gáganie. V ktoromsi chlieviku sa ohlásila koza škrekľavým mečaním. I ono bolo lenivo poznačené letným úžehom.

Vtom zaznel hlahol zvonov na kostolnej veži. Na pravé poludnie. Zvon Bim sa svojou vysokou tóninou nadnášal nad zvon Bam, ktorý mu svojimi basmi hneď zrazil vystatovačný hrebienok. Ale to trvalo iba okamih. Potom sa oba zvony zladili a dôstojne oslavovali Boha majestátnym zvonením. Aj ja som sa pomodlil Anjel Pána a ďakoval Všemohúcemu za krásny a neopakovateľný zázrak dnešného dňa.

Neviditeľný

Sedím v tmavej kaviarni
za oknom miznú tiene
pod kožu vchádza neistota
odchádzam
prší mi do uší

kvapky chladia štípu
sublimujem
miznem zo zeme
ktosi mi zatvoril dvere
neviditeľným ostrím

Lúče

Lúče pália odkrajujú pokožku
chcem sa vyzliecť
a prísť na svet od stredu
tam kde som predvčerom
zakopol

je neskoro
slnko odchádza
hasne spolu s ľudským
šepotom

ZO SAMOTY

Temno pod rúškom ticha v sebe,
pod slzami trpkosti
sa topíš človek v biede.

Len kúsok odpustenia Golgoty,
ktorej krvavé lúče
prežiaria teplom prázdnoty.

V samote tichej jasne otváraš
zákutia srdca nepoznané.
Pomaly k pravde nahej prichádzaš
a prosíš: Daj mi umrieť, Pane.

Zabudnúť krivdu úzkostí,
umrieť samote, hriechu, sebe.
Vyjsť z púšte svojej horkosti,
milovať svojich v tebe.

ČLOVEK

Kvapka v rukách oceánu,
zrnko v náručí púšte.
Očami často neviditeľný.
A predsa si.

Utkávaný v hĺbinách zeme.
Tajomstvo
v lesknúcej nádhere bytia.

Prišiel si potichu
s túžbami po nádychu.
Nečakal si veľa,
očakával si jediné.

Vždy si túžil objavovať
a nachádzať.
Hľadal si spočinutie
vo svojom vesmíre.
Hľadal si odpoveď.

Bol si to ty
výkrik po svojom
Stvoriteľovi.
Výkrik po pravde.

Pravda ťa privádza
k tajomstvu lásky, ktorým si ty.

Očami často neviditeľný.
A predsa si človek.

Tokajské samorodné

Kamil zabudol na svoje osemnásťte narodeniny ešte v deň, keď ich oslavoval. Najprv šlo všetko podľa plánu. Zvítanie sa spolužiakov, odovzdávanie darčiekov, letmé pusinky na líca. A teraz kam? Do reštičky, lebo Majka je hladná.

Dovedna ich bolo desať. Oslávenec si objednal gyros, no priniesli mu mäso so zemiakmi. Na! Nálada bola skvelá. Dievčatám začínala byť zima – bol totiž september, noci bývajú zradné. Požičali im rífl'ové bundy. Sedeli na terase, jedli a smiali sa.

Bolo treba otvoriť pár darčiekov a čím skôr ich vyskúšať. Zaplatili. Kamil si vzal slamku z pomarančového džúsu. Zašili sa za budovu reštaurácie, kde ich nik nezbadal. Darček koloval dookola. Kamil si usrkával cez slamku, akoby pil čistú vodu.

Niektorí museli ísť domov, a tak sa chlapci ponúkli, že všetkých odprevadia. Kolembavým krokom, držiac sa okolo ramien, postupovali vpred. Čas plynul. Keď prechádzali popri obytných domoch s pozemkami, na ktorých držali stráž štekajúce psy, pridali sa k zvieratám.

„Haúúú, haúúú, haúúú!“

Stáli takmer na každom rohu. Značkovali stromčeky, kričky aj autá.

„Asi som si ošľal ruku.“

Okolo polnoci boli iba traja. Z jednej strany Kamila podopieral Erik, z druhej Anka. Šli ako cyklisti do strmého kopca. Rehlili sa, stúpali si na nohy, čo Anku veľmi bolelo – mala iba sandálíky.

Jedna hodina ráno. Erik a Kamil sa potácali mestom.

„Ideme na kávu,“ zavelil triezvejší a Kamil bez reptania poslúchol.

Káva im mala pomôcť vyduriť alkohol z krvi. Oslávenec po nej ešte viac ožil. Liezol cez ploty k brešúcim psom, až ho jeden poranil na ruke.

„Psisko blbé!“

Konečne sa ocitli na zastávke. Erikovi zavolala Anka. Musel jej opísať Kamilov stav a ubezpečiť ju, že to zvládnu. Oslávenec, našťastie, spal na lavičke. O chvíľu sa zobudil, zakalenými očami sa poobzeral zôkol-vôkol, a potom sa povracal. Poutieral si ústa a o chvíľu znova – zvratky dopadli na chodník a vytvorili odpornú zmes mäsa, zemiakov a kávy. Zase zaspal.

O tretej:

„Asi zavolám otcovi,“ povedal.

„Je ti už lepšie?“

„Hm.“

Otec mal prísť o tridsať minút.

„Nemáš žuvačku?“

Erik, žiaľ, nemal. Zašli do mesta, Kamil si vypláchol ústa v najbližšej fontáne.

„Hlavne tú vodu nepi.“

Onedlho sa už viezli domov. Otec bol asi príliš ustatý a nič si na synovi nevšimol. Erika vyhodili v malej dedinke, keď sa Kamil otočil, aby mu podal ruku, naplo ho tretí raz a palubná doska bola zmaľovaná tak, žeby v nej avantgardný básnik mohol hľadať inšpiráciu.

„Dovi.“ Erik vypadol z auta.

Kamilov otec bol kňaz. Gréckokatolícky. Obaja bývali vo veľkej farskej budove – sami. Jeho matka a jeho manželka v júnový deň umývala zaprášené okná, na jeden kút nedočiahla. Privolaný lekár konštatoval smrť.

„Zlomený väz. Je mi ľúto.“

Ľúto bolo aj im. Ľúto ako nikdy predtým. Odvtedy osemkrát oslávili Vianoce bez nej. Kňaz musel byť pastierom ovečiek a otcom na plný úväzok. Pripravoval kázne a varil obedy, prednášal modlitby a žehlil synove nohavice, čítal si z Písma a pomáhal mu rátať matematiku. Svätec – tak ho prezývali.

Kamil sa prebral okolo trinástej hodiny. Žíznil. Pravačku mal obviazanú obvazom. Novopečený dospelák necítil smrad, ale ak by do izby vošiel niekto cudzí, pripadal by si ako v liehovare. Vstal z postele a prešiel k oknu. Na dvore otec umýval Peugeot 307. Kamilovi sa predchádzajúca noc premietla v hlave ako obrázky zo starého Cannonu. Všetko bolo také kusové a pozliepané. Puzzle.

Opláchol si tvár a vyšiel na dvor.

„Ahoj.“

„Už si hore?“

„Mrzí ma to, oci.“

„Sadni si do auta a zavri dvere. Chcem ti povedať niečo dôležité a nechcem, aby to počul dakto iný.“

Poslúchol. Palubná doska sa blýskala a voňala.

„Kamil, osemnásť nemá človek iba raz. Osemnásť máš raz a navždy. Už nikdy sa k tebe ľudia nebudú správať ako k malému.“

„Viem, oci.“

„Nechaj ma dohovoriť. Na strednej som mal spolužiačku. Bola veľmi pekná, ale trochu povolná. Dúfam, že rozumieš. Každý chalan ju iba využil a odkopol. Až bola taká zúfala, že začala piť. Najprv iba v piatok. Potom aj v sobotu a potom si logla každý deň. Bývala taká krásna, usmievavá, ale nedokázala nájsť zmysel života.“

„Nieko to už dokázal?“

„Zmysel nedokážeš nájsť za pár rokov. Ale keď chceš, prezradím ti ho.“

„Počkaj. Oci, neopil som sa preto, lebo som chcel hasiť žiaľ, bola to oslava.“

„Tvoja mama mi vravievala, že každý deň je oslavou, ak má zmysel.“

„A čo je tým zmyslom?“

„Vysvetlím ti ho na pár príkladoch. Mama sa vzdala svojej opatrovateľskej kariéry, aby sa mohla venovať tebe a mne. Varila nám, upratovala, milovala nás. Zriekla sa niečoho kvôli nám dvom. Sused odvedl'a – ten, čo hrá v kapele – sa vzdáva svojho voľného času, aby napísal pár pesničiek, ktoré potom zahrajú v klube. Aj Kristus, keď niesol kríž, vzdal sa života kvôli nám. Zmyslom života nie je dlho očakávané splnenie sna, nie je to láska ani rodina.“

„Tak čo?“

„Jediným zmyslom je obeta. Chvíle, čo ťa privedú k vysnívanej žene. Roky driny, pádov, slz a bolesti, ktoré ti vybojujú splnenie tvojho vysnívaneého cieľa. Tie problémy a kríže, aké berieme na plecía. Ako sa obetujeme v prospech iných a samých seba. Iba obeta, Kamil, je jediná vec, ktorá má zmysel.“

V aute bolo ticho. Zamyslení a mĺkvi, akoby tam umreli. Ale nebol to otec a syn, kto vo vozidle skonal.

„Kto ti to povedal, oci?“

„Tvoja matka. Obetovala mi celý život. A teraz je mojím snom obetovať ti každú sekundu, aby som ti ju nahradil.“

„Dará sa ti to skvelo. A čo sa stalo s tou spolužiačkou?“

„Oženil som sa s ňou.“

Usmiali sa na seba ako bratia nad pohárom vína, ktoré potrebuje čas a obetu, aby z neho bolo to najlepšie pitie na svete.

SEDEM

„Každý **siedmy** človek
na Zemi hladuje“
Správa z celosvetovej
konferencie o chudobe

Šťastie má číslo 7
Poznáš ho
Máš ho na dosah ruky
A hľadáš ho v 7. Nebi
7 dní v týždni
Odetý v 7 hriechoch
Vyjednávaš o dary s Duchom
Čo ťa stvoril
Solidaritu ukradol Ti
7-hlavý drak
Svoj vrak zakotvil
Na ostrove BLAHOBYT
A kúpe sa v mori
Chudoby navôkol
Všetko má svoj protiklad
Povinnosť žiť !?
Právo mať hlad !?
Sme na jednej lodi
Nič nie je určené
Šťastie stavilo na **sedem**
Pod 7 zámkami
V pivnici srdca
Držíš rytiera
Čo zabil by draka
Kým ho však pustíš
Ten čo je **siedmy**
Zomrie hladom

Pochovaná spomienka

Dnes sa chcem obliecť donaha.
Svoju obnaženú dušu
púšťam na púť na púšť
Tam bez času,
Bez slov
Len ja sama a On.
Myšlienky spálené pochodom v horúcom piesku
Vtláčajú mi slzy do očí.
No spomienky, tie útržky minulého života
Keď slnko ešte svietilo i pre mňa ,
pália viac moju dušu než páľava slnka.
Pamätáš?
Keď v šume vetra šepkal som potichu našu pieseň
A ty podala si ruku klamstvu
Keď z rieky vravel som ti o mojej láske
A ty bozky rozdávala si iným
A keď víchricou kričal som ako ťa milujem
Ty napľula si mi do tváre.
Dnes sama tvorím rieky z potokov slz
Čo každý večer spúšťajú sa,
Keď zložím masku z tváre.
A pritom tak málo.
Vždy znova a znova prežívam
Tú bolesť čo sama stvorila som
A čo ako pečať vpálila mi do srdca
Tá spomienka.
Pamätám.
Veselé noci a smutné rána,
Keď slzami som umývala tvár
Keď neha mi bola nadávkou
A láska vzdialený ostrov pokladov
Až vtedy som začula
Až vtedy nechala som si šepkať cez slzy
Tú pieseň čo si mi šepkával vetrom.
A mesiace plynuli kým si sa ma opäť dotkol
Nie, ty si chcel,
to len ja som zabila nádej v chvíľke bez rozumu,
pamätáš?
Už nie.
V spomienkach pochovávam bolesť,
svoju tajnú spoločníčku,
čo dusila vo mne dôveru.
Dnes žijem
A svoju dušu už nezapredám nikomu

ach Majka

...iskrila si zlatom v mojej hrudi
bola si slnkom ktoré spiaceho budí
vtáčími hláskami spevavými
aj svetielkami tmavými
obdivoval som tvoje prednosti
dobré mi bolo v tvojej blízkosti
myslím však že som to správne posúdil

tvoj osud nie je v mojom osudí...

dych tvojej tváre
paličkou píše
zabudni
tento príkaz
vo mne vyvoláva
zúfalstvo
ved' ty si svetlom
života môjho
na tebe staviam
svoje sny
nič to
pomalu zmierim sa
však si len žena
z masa a kosti
tam hore
žiari dych iných tvári
ktoré ma vedú
cestou bezpečnou
takže čau čau
budeš mi svietiť
iba v spomienkách
ukládam hlavu
na podušku snov
a hovorím si

sela ví

Návšteva

Zvonček v priestrannom, no poloprázdnom trojizbovom byte nikdy nezvonil tak záhadne naliehavo ako v to popoludnie. Staršia žena s otázkou na vráskavej, ale napriek tomu udržiavanej tvári prešla šuchotavým krokom od písacieho stolíka k dverám a ani si nezložila okuliare zo živých hnedých očí. Hodiny ukazovali čas nepriradený žiadnej zvyklosti a v podstate ani možnosti, preto očakávaním naplnená po končeky prstov stisla chladnú kľučku a odstránila zábranu medzi ňou a popoludňajším prekvapením.

„Alica!“ Úsmev, ktorým vítala vysoké čiernovlasé dievča pred sebou, lepšie ako akékoľvek slová zaplašil prvotný moment šoku. „Čo ty tu, prepánakráľa, robíš?!“ V jej otázke nebola neslušnosť ani odsúdenie, len obyčajná úprimná zvedavosť. „Ja...prišla som za vami,“ zdvihlo dievča zrak od svojich zrejme nesmierne zaujímavých topánok. Žene to prišlo logické a ako vysvetlenie nepostačujúce, no úspešne nahodila etiketový tón: „Tak pod' ďalej!“ Tiché „Ďakujem!“ vklázlo spolu s nesmelou návštevníčkou dnu.

„Sadni si, je tu trochu neporiadok...“ Štósy papierov ledabolo poukladané po kreslách, stole aj zemi ešte znásobovali univerzitnú atmosféru miestnosti. „Máte asi veľa práce, však?“ „Niééé,“ žena prekladala jeden list za druhým, „iba mi to pred koncom semestra ako vždy prerastá cez hlavu.“ Unavené prikývnutie mladej hlavy bolo natoľko neobvyklé, že sa prestala venovať *Determinantom ovplyvňujúcim realizáciu sociálnej funkcie miestnej samosprávy* a položila hrozivo vyzerajúci dokument späť na kopy ostatných. „Čo sa stalo?“ „Ste doma sama?“ Stihla jej hlavou blysnúť rada, ktorú často dávala svojim študentom („Ak neviete odpovedať, odpovedajte inteligentnejšou protiotázkou“) a na chvíľu stratila reč, lebo je ľahšie radiť ako riadiť sa radami, ale ako komunikatívny typ človeka vedela aj z takejto ošemetnej situácie elegantne vykorčuľovať. „Áno, manžel je ešte v práci a deti mám po svete, veď vieš. Ozaj, o mesiac žením syna, to som ti ani nestihla oznámiť! A dcérina malá bude mať zajtra dva mesiace... Je to to najkrajšie dieťa na svete, ešte nemala ani tri dni a už sa na mňa aj na zaťa smiala, a to sa vraj bábätká vedia smiať až v štyroch týždňoch! No a koncom júla idem na dovolenku, konečne, aspoň trochu si oddýchnuť, veď sama vieš, že po takom náročnom roku by to potreboval každý z nás...“ Zháčila sa a pochopila, že až príliš odbočila od témy. „Prečo?“ Opustené slovo odrazu znelo trápne a úplne nemiestne. „Len tak.“ Mala aspoň dobrý pocit, že nie je jediná, kto zahovára. „Čo ťa sem teda priviedlo?“ Vedela, že dievča klopiace hlavu na gauči pred ňou nemá urobené všetky skúšky, že jednu z nich má u nej a že študenti dokážu kvôli áčku všeličo – pretvarovať sa, prosiť, strúhať skormútené tváričky,... Ale nie Alica. „Musím vám niečo povedať,“ odrazu bol jej hlas pevný a razantný. „Ježišmária, a čo také? Mohla si za mnou predsa prísť v škole – po prednáške alebo aj inokedy...“ Nebola to tak celkom obyčajná žiačka, to musela uznať, no aj tak ju jej správanie zaskočilo. Alica nepatrila k stovkám hláv podopretých stĺpnutými rukami, o ktorých ona aj napriek nadľudskému úsiliu strácala vo svojej mozgovej databáze prehľad. Už ich prvé stretnutie bolo iné, keď o niekoľko centimetrov nižšie a trochu chudšie dievčatko s rovnako podmanivými tmavomodrými okál'mi na ňu pred viac než rokom čakalo na chodníku vedľa univerzity a hláskom skoro takým istým ako teraz prosilo o pomoc: „Dobrý deň, mohli by ste ma doučovať na prijímačky?“ Šípila, že ktovieprečo niekomu pripadá úžasnejšia ako v skutočnosti je, že jeden pár očí ju sleduje pozornejšie ako tie ostatné, a preto si musí dávať pozor, aby nesklamala a že tak, ako niekto zbožňuje speváka v koženej bunde vycapeného na každom bilborde, môže niekto uznávať obyčajnú profesorku ekonómie. Ale napriek tomu toto zistenie nedala nikdy najavo. Len si Alicu tak podvedome obľúbila, ako ľúbime tých, ktorí sú z nevysvetliteľných príčin ochotní skočiť pre nás aj do studne. „Som tehotná.“ Nová informácia priniesla nové horizonty. Zrazu sa nechtiac musela na toto tiché skromné dievčatko pozerat' inými očami. Dobré, bolo dospelé, no predsa len tak rozkošne zmätené a vystrašené svojou veľkou vecou život, ktorú si už iní v jeho veku dávno stisli medzi kolenami. Ale ľudia sa mýlia, to je na dennom poriadku a ani ona nechcela zbytočne krivdiť mladučkej žene s rumencom v tvári, preto si v duchu

pripravila monológ hodný jej pedagogických schopností, samozrejme s podotázkou, prečo je práve ona tým šťastlivcom a zrejme aj prvoposlucháčom veľkej noviny, hoci tentokrát sčasti odpoveď tušila. „S vaším synom.“

Zmätok, ktorý sa rozpútal v jej vnútri, by sa dal dokonale opísať na štyroch stranách učebnice psychológie. Zväčša zvládala problémové a záťažové situácie s prehľadom, dokázala dôkladne zamaskovať aj to najšokujúcejšie prekvapenie, patrilo to predsa k jej povolaniu, ale tu išlo o niečo celkom iné ako o každodenné preskakovanie rutinných prekážok. *O jej syna.* V takých chvíľach je aj chladnokrvná vysokoškolská profesorka vyplašenou matkou. „Ale...on sa ide ženiť,“ bolo jediné, čo zo seba dostala. Vzápätí si uvedomila, ako zdrvivú táto veta zapôsobila na jej oprotisediacu spoločníčku a rýchlo zhľadúvala v hlave iné, pozornosť odpútavajúce slová. „Ja som nevedela, že vy dvaja spolu...“ „Nikdy sme spolu nič nemali. Teda...až na tú noc.“ Teraz už zdesene vypleštila oči dokorán a nechala rozvážnosť stranou. Vysokoškolský život nie je žiadne tabu, každý vie, čo sa po západe slnka deje na internátoch a v ich bližšom aj vzdialenejšom okolí, len v jednom ročníku má dva manželské páry a tri slobodné mamičky, *ale Alica?! Ako hrozne sa musela mýliť, keď predpokladala, že toto predčasne vyrastené dieťa ešte spáva s macíkom...* „Pokiaľ viem, Adam je so svojou snúbenicou asi štyri roky, takže...“ „Stalo sa to pred týždňom.“ Inštinktívne cítila, že by sa mala nahnevať alebo aspoň opovrhovať tou celkom pokojnou osobou pred sebou, no nešlo to. Nato mala Alicu príliš rada. „A si...si si istá, že...“ „Že je to s ním? Stopercentne.“ Už naozaj nevedela, čo povedať. Zjavne ani Alica. „Ale...“ „Prečo som prišla za vami?“ Nebolo to jediné, na čo v tej chvíli myslela, ale keď prikývla, dobrovoľne predstierala, že áno. „Lebo za ním už nepôjdem nikdy.“

Chcela vstať a ísť aspoň postaviť vodu na kávu, pretože toto si vyžadovalo minimálne trojitú, no nohy ju neposlúchali ani toľko ako ústa. „Alica, ty musíš...“ „Byť nenormálna?“ „Nechaj ma dohovoriť!“ Prvýkrát nadobudla stratenú kontrolu nad situáciou. Možno len zdanlivo. „Musíš ísť za Adamom. So mnou...so mnou by si sa vôbec nemala...čo ja s tým mám?!“ A kontrola bola znova fuč. „Prečo si...nemala si vôbec chodiť!“ Zronene vstala. „Stoj!“ Konečne zdvihla pohľad a pozrela jej priamo do očí. „Čo chceš teraz...čo budeš robiť?!“ „V žiadnom prípade sa nechystám narušiť prípravy svadby.“ „To sa už predsa stalo!“ Nechcela byť zbytočne hysterická, no mimovoľne takou už dlhšiu dobu bola. „Prečo si to urobila?“ Sčervenela ešte viac. „Vedela si, že je to môj syn?!“ „Bolo to silnejšie ako ja,“ akoby ju ani nepočúvala, „má v sebe niečo...niečo...niečo z vás!“ Preľakla sa, ale úspešne to zamaskovala natiahnutím sa k stolíku. „Zavolám Adamovi...“ Vyšklbla jej mobil z ruky takou neočakávanou silou, až zhĺkla. „Nie. On nevie, ako sa volám.“ Vydesene civela na odrazu odhodlané dievča pred sebou, ktoré každým slovom rúcalo jej ďalšiu a ďalšiu ilúziu. „Bol opitý.“ „Aj ty?“ pohrdavo vybrechla, definitívne skončujúc s úmyslom byť aspoň trochu vlúdna a chápavá. „Ja nie,“ odvetila ticho. „Nemám dôvod to riešiť. Mňa sa to netýka.“ Akoby tým uistovala skôr samú seba ako Alicu. Tá prikývla a opäť sa pohla k dverám, tentoraz úspešnejšie. „Povedz mi už len jedno,“ zastavila ju ešte raz v poslednej chvíli, „kam teraz pôjdeš?“ „Už som si vyhládla miesto, kde nám bude dobre – obom.“ Venovala jej posledný pohľad podmanivých tmavomodrých okáľov a stratila sa na schodoch.

* * * * *

„Pre takú hlúposť!“ Vyčítavo pred neho postavila plný tanier. „Akú hlúposť?! Mami, ona mi to nepovedala štyri roky!“ Pokrčila plecami. „V dnešnej dobe je to predsa skoro normálne. Mohli ste si nejaké adoptovať!“ „Mami!“ Vlastne to nemá dôvod riešiť a netýka sa jej to. „A čo budeš teraz robiť?“ Rozosmial sa. „Čo by som mal robiť, prebolí to rovnako, ako všetko ostatné. Nehodím sa pod vlak!“ Stúpala a mimovoľne jej zrak zaletel k dverám. Nie, dnes ani zajtra sa neotvorila.

SAMOTA

Aj tak sme tu dvaja. Dvaja
v každom čase. Ty vo mne

a ja - v Tebe zase.

Naše „ my „ prehluší
samoty ticho. Zmení ju
akonič v nič, v radosti
víchor.

Viem, kde Ťa hľadať.
Mám ten kurz. Šach - na
ťahu dáma... Pod' ma
brániť, zas to skús. Chcem
byť s niekým sama.

DEŇ SV. VALENTÍNA

Vpíjaš sa do mňa, nasiakam láskou
Tvojou.

Sť a iskra z ohňa čerpám síl do stých
bojov.

jak Tys' kedysi vysoko na kríži i ja tu pod
ním dnes, uspodu, žízniim...
Si jediný, kto vie uhasiť môj smäd, dať
živú vodu.

Túžim byť naskrz Tebou nasiaknutá.
Buď vo mne, buď mnou a zlom všetky
putá.

Dnes svätí Valentín.

Závislá idem ďalej, láskou ma opíjaš.
Oveľa viac jej máš, tak znova púšť zalej a
nechaj vzklíčiť semä.

Nech rastie, nech raz o ňom zvieme, že
úrodným bol klas.
Vlaž láskou svojou nás.
Nie, Pane, neprestávaj s tým. Nech každý
deň je Valentín...

Kvapky

Malá dažďová kvapka pomaličky stiekla po červenej nepremokavej vetrovke. Trochu drzo si razila cestičku po jej záhyboch a skúmala ešte suché plôšky. Kĺzala sa čoraz nižšie a nižšie... Kvap! Ozvalo sa tichučko. Tak ticho, že to ľudské ucho nemohlo postrehnúť.... Laura si narovnala vetrovku a golier pritiahla bližšie k hrdlu. Ešte že jej napadlo si ju vziať. Hustý dážď usilovne bičoval perón železničnej stanice, hoci predpovede počasia sľubovali slnečné leto. Otvorila vrecko a vytiahla svoj mp3 prehrávač, pretože do príchodu osobného vlaku ostávalo ešte nekonečných tridsať minút. Slúchadlá ju poštekli v ušiach. Ľahkým ťuknutím spustila tlačidlo ON a vzápätí sa ozvala jej najobľúbenejšia gospelová pieseň.

Nie je to ani tak dávno, čo sa zúčastnila na festivale Príd', Pane. Najprv ani nechcela ísť, nepovažovala to za užitočnú akciu. No napokon sa rozhodla, že predsa len pôjde. A neľutovala. Tento festival ju duchovne obohatil najmenej o milión percent. Keď prvýkrát počula tú očarujúcu melódiu, až vtedy si naplno uvedomila, aká je nadšená. Veď Boh ju miluje! Záleží mu na nej. Je jeho dieťaťom a on, ako dobrotivý Otec nedovolí, aby sa jej niečo stalo. Plne sa odovzdala do jeho rúk a vychutnávala si všetku krásu, čo jej Boh ponúkal. Po toľkých rokoch mala opäť šancu pocítiť naozajstné šťastie.

Keď prišla domov, zamierila rovno na povalu. Otvorila sklápacie dvere a zasvietila lampu, ktorá celý priestor naplnila tak trochu neistým svetlom. Napriek tomu, že povala nebola v najlepšom stave, ešte stále sa na ňu dalo všeličo odkladať. Laura sa poobzerala, až nakoniec uvidela to, čo hľadala. Drevenú truhlicu po starej mame, ktorá ich pred piatimi rokmi nečakane opustila. Všetky jej súkromné veci sa odložili práve sem. Laura potlačila hrdzavé veko a uvidela celý jej obsah. Jednoduchý, no nádherný liptovský kroj. Zbožne pohladila jeho ozdobnú látku a na chvíľu si zaspomínala. Stará mama tento kroj nosila, keď bola Laura ešte celkom malé dievčatko. Vždy ho nesmierne obdivovala. Pod hodvábnou spodničkou objavila niekoľko kníh. Boli to väčšinou básnické zbierky, o ktoré by sa dnes pobíľ nevedel ani jeden antikvariát. Posunula ich nabok a uvidela ešte niekoľko osobných vecí. Ručne vyšívanú šatku, pár drobných mincí po dedkovi, na ktorých sa už prejavil zub času, a nakoniec svadobná fotografia starých rodičov. Opatrne prehmatala dno truhlice, a nakoniec našla to, čo potrebovala. Obyčajnú škatuľku, no pre Lauru to znamenalo oveľa viac. Na tvári sa jej objavil úsmev. Vzala si ju zo sebou, ostatné veci odložila späť a odišla do svojej izby. Tam si sadla na posteľ a otvorila svoj poklad. Zo skryše vytiahla drevený ruženec. Akiste bol veľmi vzácny, pretože na zadnej strane krížika bol vyrytý nápis Roma. Pohladila drobné zrníčka a odložila ho na nočný stolík. Nahla sa nad škatuľku a vytiahla ďalší balíček. Potiahla šnúрку a na posteľ vypadli obrázky s motívami svätých. Boli skutočne nádherné. Jej srdce začalo biť oveľa silnejšie, pretože vedela, čo v škatuľke nakoniec nájde. Bola to menšia a staršia knižka čiernej farby. Na obale sa skvel kríž a písmená pod ním prezrádzali jej názov.

Šesť písmeniek... Biblia.

Jemne sfúkla prach z obalu a dychtivo ju otvorila. Na úvodnej stránke objavila akési krátke venovanie. Prezrela si ho len zbežne a pustila sa do čítania prvej strany: „Na počiatku stvoril Boh nebo i zem...“

Keď odtrhla oči od knihy, bola neopísateľne šťastná. Mala sto chutí čítať znova a znova.

Odrazu sa cítila inak než doteraz a už podvedome tušila, čo má urobiť. Pozrela na hodinky, a keď zistila že má ešte trocha času, potešila sa. Svoj tajný poklad schovala do nočného stolíka, schytila sveter, obula tenisky a utekala ako o život. Zastavila až pri ich dedinskom troška ošarpanom kostole. Kým sa vydýchavala, snažila si spomenúť, kedy naposledy bola na bohoslužbe. Ach, jasné. Na starkinom pohrebe, lenže to sa nepočíta. Bolo to z donútenia a vlastne aj zo slušnosti a úcty ku starej mame. Ibaže teraz to je dobrovoľne. Napriek tomu sa trocha obávala...

Sviatosť zmierenia. V spovednici sa ocitla jedine deň pred prvým svätým prijímaním ako deväťročná tretiačka a možno to už aj zabudla. No zahнала všetky tmavé myšlienky a odhodlane vošla dovnútra. Po bokoch predsieni viseli krásne obrazy a v rohu stála socha nejakého svätého. S veľkou zvedavosťou otvorila aj menšie dvierka a pred ňou sa rozprestrela celá nádhera chrámu. Nervózne sa prežehnala a sadla si na malú lavičku v kúte a trpezlivo čakala. Rozmýšľala, čo vlastne tomu kňazovi povie. Veď sa ani len nepripravila. Oči jej zabľúdili na večné svetlo vpredu. Akoby jej Boh dodával vnútornú silu. Usmiala sa a v duchu sa pomodlila Otčenáš. Vtom vošiel kňaz. Vyzeral byť zaskočený, keď ju uvidel. No vlúdnym hlasom k nej prehovoril a naznačil, nech ide s ním. Laura vstala a nasledovala ho. Vošla do spovednice, zavrela za sebou dvere a kľakla si. Prežehnala sa a spustila. Tréma zmizla ako mávnutím čarovného prútika a ona kňazovi vyrozprávala všetko, čo jej ležalo na srdci. Všetky svoje hriechy, životný príbeh. Keď dostala rozhrešenie, rozplakala sa. Cítila, že jej duša je nesmierne ľahká. Ako dobre, že ju Boh prostredníctvom kňaza vypočul bez akýchkoľvek výčitiek, že ju aj napriek tomu, čo spáchala nekonečne ľúbi a dokáže jej odpustiť. Jej pery vyslovili tiché, no zreteľné ďakujem a s pozdravom vyšla von. Zamierila do prostredných lavíc a prvýkrát v živote sa úprimne, zo srdca pomodlila. Bohoslužba začala a ona si uvedomila, aká je to pre ňu česť, že sa jej môže zúčastniť a dôstojne prijať Pána Ježiša. Vnímala celý priebeh omše. Absolútne všetko. Od jednej prevrátenej strany v misáli až po slávnostné chválospevy. Keď omša skončila, náhlila sa domov. V kuchyni si na sendvič natrela hrubú vrstvu marmelády a už automaticky išla do svojej izby. Bez slova zjedla svoju večeru, ľahla si do postele a opäť premýšľala. Konečne našla zdroj svojho šťastia, ktorý dvanásť rokov tak túžobne hľadala. Pritom stačilo naozaj tak málo...Na oči jej začal sadieť spánok, ale vzápätí sa strhla. Ako môže ísť spať bez modlitby?! Kľakla si a s úctou odrecitovala všetky modlitby, ktoré jej prišli na rozum. Potom vklzla pod perinu a...

Laurino spomínanie prerušil tlmený hukot. Letmo sa pozrela sa staničné hodiny a zistila, že jej vlak už ide. Vytiahla si slúchadlá z uší a starostlivo ich schovala do vrečka bundy. Zdvihla svoj malý kufrík a vyšla na perón. Dážď ju v okamihu do nitky premočil, no jej to nevadilo. Vykročila na svoje nástupište s úsmevom na perách.

Príd', Pane...

G+M+B

Veľká noc prešľapuje
pred strúchniveným prahom
vták – márnوترatný syn
tentoraz nepostavil hniezdo

opálení kosci
mi už pod klobúk nenaložia
zavízgala pántom
stará chalupa
a zotrela si z čela
poslednú trojkráľovú vrásku

nedospelé jablone naokolo
dnes privreli puky
o slzu neskôr

druhý

v deň
keď si slnko spakruky zakryje oči
a tvrdá obloha
pokrčí topoľom klobúky
ráznym krokom
rozčesne krajinu
vdova

na pavučine z babieho leta
za sebou vláči spomienku
ťažšiu než skutočnosť
vyrýva ňou tupú brázdou
skrz bezbožné vtáčie trajektórie

vdova vo vnútri mlčí
pohľadom preškrta
všetky úsmevy naokolo

nad odutým hrobom pokľakne
do dlaní uchopí spomienku
neobratne ju zmiesi so strapatou hlinou
spečatí poslednou slzou
a do tohto studeného lona zasadí
svoj druhý život

**Potraviny
alebo
Kto to strávi?**

V potravinách.

Vždy keď mi je smutno vojdem do potravín a prechádzam sa. Bezcieľne. Regály na mňa vrhajú farebné pohľady vzbudzujúce dojem nevyhnutnosti. Nemám abstrák, ani potrebu. A nemám ani peniaze.

Prechádzam sa a sledujem, čo všetko by som si kúpila, na čo by som mohla mať chuť, čo by som akútne (ne)potrebovala. Pristupujem k jednotlivým veciam opatrne, premýšľam a predstavujem si. Od akcií sa odvraciam, žlté a červené nápisy ma iritujú. Iba z princípu. Nekúpim nič a už vôbec nie, to čo mi chcú hodiť do košíka. Nemám dôveru.

Pre spresnenie, neprechádzam sa v hocikákových potravinách, už vôbec nie v masových supermarketoch. Desia ma davy ľudí, ich bodavé pohľady a skrčené dotyky. Sú len jedny potraviny, kde si chodím odbúravať smútok. Malé s drôtenými košíkmi, úhladné a čisté. Predavačky sú síce nepriateľské s nadutými bradami, ale ja tam nechodím kvôli nim. Zahrávam sa so slovíčkami „chcieť“ a „mať“.

Aj vtedy som vošla a pohľad som mala červený. Nesledovala som ľudí ani ceny a do košíka som začala vhadzovať všetko, čo mi pod prstami šuchotalo. Prvotná nervozita zo mňa začala odchádzať po asi päť minútovej trhavej chôdzi. Vzdychna som len tak polovične, akoby na mne stále čosi ležalo, pričom som zatvárala mdlé oči. Oprela som sa o stenu v blízkosti pultu s mäsovými výrobkami pozorujúc vysokého štíhleho muža v zožltnutom plášti. Pot mu kropil čelo ako suchými rukami ohmatával salámu. Keď ju dokrájal, priniesol si kus mäsa a sekerkou niekoľkokrát zaťal. V žalúdku sa mi zvarila kaša, ktorá sa krútila a odrážala od stien čriev. Naplo ma. Pred očami sa mi mihla žena v hedom plášti, chichotala sa. Schytila som svoj plný košík a bežala k pokladni. Predavačka blokovala. „Dvadsaťtri päťdesiat.“ - monotónne vyslovila a ja som na ňu nechápavo pozrela. „Ja nemám peniaze.“ Skôr ako stihla čokoľvek povedať, dýchala som čerstvý vzduch..

Posledné peniaze som minula na stavbe, keď som sa nemohla pozerieť ako sa neustále túlia v krčoch a zavíjajú. Ich oči prajem pochopiť každému, kto to dopustí. Mesiace som obvolávala rôzne inštitúcie, aby mi vždy stručne oznámili, či som naozaj taká sprostá alebo len potrebujem byť dôležitá. Veď je to súkromný pozemok a všetko na ňom je súkromným artiklom. Tak čo sa do toho starám. Predsa ani mne neprídu do obývačky cudzí ľudia hodnotiť, či som poutierala prach. Och, koľká podobnosť. Prach si a na prach sa obrátiš. A tak jediné, čo môžem urobiť je - minúť posledné peniaze. Nenávidím slovo „majetok“ a v duši sa chvejem, aby si niekto raz nevymyslel, že som jeho majetkom. Potom mi už nepomôže ani prechádzka v potravinách..

Domov som stopovala. Nemám to ďaleko, len sa mi už nechcelo dvíhať nohy. Ale keďže mi žiadne auto nezastavilo, moje plány mali inú realizáciu.

Pri sídlisku som zbadala malé rozhodené kľbko. Mačka. Zrazená. Koľko bezcitnosti je v človeku a v jeho nohách šliapajúcich na plyn. Kľakla som si k nej. Pri prvom pohľadu som verila v zázrak, v druhom pohľade som pochopila situáciu. Aj napriek tomu som poprosila okoloidúceho, aby mi pomohol ju zaniest' na veterinu. Ani sa na mňa nepozrel. Ďalší človek podišiel ku mne a sám vyslovil: „Nechytajte sa tej mačky, je prašivá, pouličná.“ Na toho som sa radšej nepozrela ja. Prešlo okolo ešte niekoľko ľudí, ponáhľali sa. Mačka zatiaľ skonala. Srdcom som ďakovala, že nemusela dlhšie trpieť. A tiež, že mi vtedy žiadne auto nezastavilo.

Vyzliekla som si bundu, vložila do nej mŕtvu cudziu pouličnú mačku. Ľudia si ťukali na čelo. Myslela som, že ma ubijú, ukričia, umyšlienkujú. Ale mne to bolo jedno. Nemohla som ju tam nechať, bola som pri jej poslednom výdychu. A ten je tak podobný tomu prvému.

Ešte v piatok som ju pochovala na záhrade (na súkromnom pozemku!). Myslela som na mokrá hlinu a „moje“ potraviny. Po rukách mi stekal nerovnomerne plač, ktorý som rešpektovala, nebránila mu. A keď som už nemala slzy, pokojne som vytrhla vlastné srdce, presekla ho napoly a zablatenými rukami zahrabala k nej. Dnes aj tak len prekáža..

moje zaplátané dlane

netuším kedy
tak zmäkli
mľandravo obeleli s odtieňom doružova

no a dnes
od hanby červené sa vycierajú
tak trochu
boľavo i slano
voňajúc harmančekom a čerstvými krtincami
držia ma pri zemi
s naliehavosťou Slova
čo od svitania šepoce mi v hlave /ale v hlave?/

*Dobrý je Boh voči tomu, kto dúfa v neho,
voči duši, ktorá ho stále hľadá.*

..a vo mne
napätý nepokoj
s prosbou splynie nečakane
"Len nech nie som hluchá..nech
nie som hluchá k Tebe Pane!"

takmer som vymazala Boha z mojej básne

keď si povedal že Ho tam aj tak
nevidíš

to ma tak rozbolelo
milý môj
zatúžila som udrieť ťa
mlkvou nevšímavosťou
priamo do tváre

zadrpený v lístí
ťaháš ma za slabé miesta
ako zrelé jablko čo nevie padnúť z konára
kým zhl'adúvam silu k náprahu
priťažká na let

ešte som Mu v mnohom neporozumela

ŠELMA S ČÍSLOM ČLOVEKA

Slnko prekryli čierne mraky brázdnené ohnivými jazykmi. Burácanie hromov prerušil mohutný hlas: „Kto má uši, nech počúva, oči, nech pozoruje, rozum, nech uvažuje. Len tak spoznáte čo sa má stať.“

- Sedem hviezd, anjelov s poľnicami, sedem pečati, kníh, čiaš...

- Sedemhlavý drak... Šelma s číslom človeka...

Abaddan, Antikrist, psychopat, samozvanec,... alebo sám pôvodca zla v šialenom tanci uprostred novodobej Sodomy či Babylonu? Kto z nich odistil rozbušku samovražednej nálože skazy?

Nad zemou zaburácal posol zla, idol nenásytných krkavcov. Odpovedali mu sily temna z útrob zeme i ľudskej duše. Všetko živé sa tavilo v ohni horúcej magmy vlastného zla a sebeckta. Rozlomená pečať, otvorená kniha, rozliata čaša...

- Hory prikryte nás,... Zadrž, Pane, veď nie všetci..."

- K príchodu človeka som pripravil prestretý stôl plodov zeme.

Dal som vám zákony, blahozvest' lásky, slobodnú vôľu, rozum a cit i svedomie ako kompas duchovej evolúcie. Z valenčnej sféry rozumu ste vytrhli elektróny citu. Rozum ste spúťali obručou egoizmu a preočkovali vrúbľami zla, všetkého zla.

- Ako plagiátori diela a tajomstiev života, uzurpovali ste si

právo rozhodovať o jeho existencii. Výsledkom vášho konania je krutá herodiáda miliónov nenarodených, bezmocných, ale aj v narkóze vyselektovanej nenávisti milióny mŕtvych, navzájom

sa vraždiacich ľudí zbraňami, ktorých tvorcom je rozum človeka zbaveného citu.

- Posadnutí zvrátenosťou kultu nahoty análií, plahočíte sa v močiaroch exkrementov sodomských destinácií. Oni sa stali prioritami vašej medializácie, erbmi popularity, sebarealizácie, jarmokom sebaúcty a novodobých otrokyní, príčinou rozpadu rodín a utrpenia detí.

- Za mešce strieborných stáivate sa obhajcami kainizmu, terorizmu, podvodov a tvorcami zákonov, ktorými legalizujete svoje zlo. Z cudzích mozoľov plníte pokladnice svojej chamtivosti diamantmi temného podsvetia, budujete novobabylónske paláce s množstvom mŕtvych komnát a zatúchajúceho inventáru módného prepychu, ošial'u, pýchy a bezcitnosti.

HLUCHÍ A SLEPÍ! Z ulít svojho egoizmu nepočujete plač, nevidíte slzy a utrpenie miliónov mrznúcich a hladom zomierajúcich zotročených detí pod vašimi obžerstvom sa prehýbajúcimi stolmi, pri kamenných ohradách vašich kaštieľov a sídc, v kontajneroch vašej bezcitnosti. Miesto nich skvostami zdobíte svojich štvornožcov, šašov, „celebrity“, vlajkonosičov a slalomárov vašej pýchy a bezuzdnosti.

Beda vám! To mňa nepočujete, nevidíte, okrádate, vraždíte a klamete. To ja k vám márne volám z púšte duchovného života a márne čakám na omrvinky z vášho stola. V cvengote zlatých postrojov, v hluku prepychových maškarád a večeradiel, ktoré by zasýtili desiatky hladom zomierajúcich detí, nepočujete, nevidíte a necítite.

BLÁZNI! Neviete, kedy sa rozlomí pečať vašej spupnosti a vy, s lampami bez oleja a nezúročenými talentami sa ocitnete so šrotoviskom vašich fatamorgán pred trónom Spravodlivosti.

- “Zadrž, Pane, veď nie všetci...”

- Nie ja vás trestám, vy sami sa trestáte. Vo vašich rukách je rozbuška samovražedného náboja skazy. Váš čas je blízko...
- Sedemhlavý drak, šelma s číslom človeka, sedem pečatí, čiaš..
- Vnútro zeme sa bude otriasať, taviť pevninu, aby ukázalo, že nič nie je pevné a človek nie je jeho pánom.
- More pohltí pitnú vodu a zaplaví tróny odporcov Slova.
- Krútnavy vetrov v zmätenom tanci, prestanú polievať vyprahlú zem, smädcom bude hynúť pozemský život.
- Život budú ničiť smrtonosné lúče prenikajúce trhlinami narušeného ochranného závoja zeme.
- Človekom zdeformovaný kód života zvráti jeho tvár a duševnú podstatu jeho bytia.
- Narušený mikrosvet sa stane smrteľným predátorom existencie človeka, jeho egoizmom devalvovanej podstaty.“

„AMEN,“ ozval sa hromový hlas sprevádzaný bezuzdným rehotom a hlasom neutíchajúcej poľnice. Jeden z anjelov vystúpil a mocným hlasom zvolal: „Vstaň, človeče Boží! Lahneš si tu priam do cesty, len-len, že som ťa nezachytila traktorom. Nepočuješ trúbiť, hrmieť, nevidíš, že ide búrka?“ Starec sa

zachvel hrôzou, precitol a neveril očiam. Bol to len sen, zlý sen! Pri ňom hučal traktor s vlečkou chechtajúcich sa družstevníkov, nad ním stál „anjel“ dievčina, traktoristka.

„A čo tu (vy.) vlastne robíte, kde ste sa tu vzali?“

„Čo tu vy robíte? Toto je moje pole.“ -Bolo!“ -Bolo, je a bude! A čo ste urobili so studničkou, lipou, tu kde som ležal?“

„Prekážala strojom,“ ozval sa ktosi z vlečky.

„Prekážala pohodliu, nevedela ustúpiť z cesty, brániť sa.“ „Dedo, čo si prišiel z Marsu? My máme stroje, nie motyky. Nejdeme sa zodrať a kapať v poli ako vy kedysi!“

„Veď to. My sme boli roľníci, vy ste robotníci, bez lásky k pôde. Ľudskej i tej diabolskej.“

„Kto je ten podivný starec, akoby s ohňom v očiach?“ „Bude to jeden z nich, Kamenárov,“ ozvala sa babka Verona. „Vraj tu boli od počiatku vekov. Tvrdí ako kameň, ale dobrí ako chlieb. Príroda akoby im bola matkou. Vraj rozumeli jej reči, vetrom, šelestu lístia, vône kvetov... Poznali veky pred nami, tušili čo sa má stať. Osud ich často rozohnal do sveta, ale vždy sa sem vrátili zomrieť. Jeden až z tureckého zajatia. Po vojne nechceli vstúpiť do družstva. Nemohli sa vzdať pôdy. Boli s ňou spojený pupočnou šnúrou ako dieťa v lone matky. Keď to nešlo inak, obvinili ich, že odovzdali škodcami nakazené obilie, aby zničili sklady. Všetci viete ako to bolo! Sabotáž, vlastizrada a bohvie čo im ešte pripísali. Odsúdili ich, skonfiškovali majetok, vyhnali z dediny, chlapov pozatvárali. Starý Kamenár sa čoskoro vrátil z uránových baní. Spoplnený v urne. Mladých vraj postrieľali pri úteku za hranice. Kto vie? Ale iste je to jeden z nich, Prišiel zomrieť. Vraj prichádzajú, keď sa má niečo prihodiť. Bohvie, čo nás čaká? Od nepamäti bývali v tom dome pri sútoku potokov. Monika, zdá sa, že už nebudeš sama. Ale veď aj ty máš po matke čosi z ich krvi. Aj ty si sa vrátila z vyhnanstva a nemusela si.“

- Šelest lístia čereného vánkom roznášajúcim vôňu zakvitnutej lipy, iskriaci ohník, žblnkot potoka a človek uprene sledujúci jeho tok. Nostalgia, modlitba či meditácia? Atavizmus, romantika, či imitácia gýču života? Už chýba len slávik, večerný zvon, mandolína...

„A láska, Monika, láska.“ „Ujo, ako viete čo som mala...“

„Viem, Monika. Na porozumenie nie sú vždy potrebné slová. Iba my, ľudia, to už inak nevieme. Život a príroda i ticho a samota majú svoju reč, svoj jazyk. Musíme im porozumieť, sme ich súčasťou.“ „Ujo, ja som vám pripravila...“ „Nemusela si, Monika. Mne, ako kedysi, stačí tá izbička, posteľ, stôl a stolička.“

„Ujo, ľudia hovoria, vraj ste sa vrátili...“

„Dnes ľudia veľa hovoria, kričia, revú, ale nepočúvajú, iba ak seba. Nie, neprišiel som bojovať s veternými mlynmi. Polia sú mŕtve. Otrávená pôda, voda, studničky, pach chemikálií miesto vône chleba, materidúšky, bez života, spevu prepelice, ľudí, detí, bez modlitby a lásky. To akoby naša mať zomrela, čo nás živila, hladila i trestala. Kto ešte dnes vie precítiť život slobodného roľníka! Život medzi nebom a zemou. Neustály zápas s prírodou, s počasím o úrodu, bohatstvo i biedu. Od kamennej motyky po súčasnosť. Všetko má však svoj koniec. Ja, my, náš rod, poslanie. Dnešný svet je svetom moderných otrokov, kultumatérie, vlastného egoizmu a zlatého teľaťa. Duchovné hodnoty sa stávajú exponátmi múzeí, prázdnych katedrál i ľudských duší.“

„Ale ujo, veď vraj tam u vás...“

„Nie Monika. Prievar slobody, ktorý k vám začína prúdiť iba prehĺbi krízu a zdevastuje hodnoty duchovného života. Vy ste ako vtáčatá uzavreté v klietkach myslenia i bytia. Nepoznáte nástrahy slobodného života a ľahko sa stanete korisťou nemilosrdne číhajúcich dravcov v ovčích rúchach. Šelmy s číslom človeka. Všetko nájdeš v mojom testamente, v knihe života vekov. My odchádzame, ja, náš rod, náš svet. Slnko, jar i vtáky sa vracajú. Len tok rieky a život človeka sa už k svojmu prameňu nevráti. Premiéra bez novej reprízy.“

- V tú jeseň vyšli do ulíc davы ľudí i uväznené procesie z kostolov, aby odzvonili teroru bytia i myslenia. Ľudia si sľubovali lásku. Sľubovali. Zlo zaliezlo do temných nor podsvetia i duší, aby v novom šate preniklo na javisko slobody v imitácii bábkového divadla. Tok života Jána Kamenára vyústil do mora večnosti v prvú adventnú nedeľu. Odišiel ako posledný potomok svojho rodu po meči. Zanechal testament filozofie života vekov s predtuchou budúcnosti.

Božská

Démoni v studni, takmer na dne,
zrkadlia temné obrazy.
Lákajú ma, nech do nich padnem.
Sľubujú dary, ľahkosť bytia.
Aj bolesť zmizne, ak ma chytia.

Svetlo sa stráca, tma ho kradne,
duša sa zmieta v sieti. Zradnej.
Z posledných síl sa rozfúkam,
Tvoja je lepšia ponuka...

Pre ňu aj seba porazím.

Moja modlitba

Dovoľ mi prežívať pokoru, Pane.
Zo srdca vyhnat' von pýchu.
Vnútorň pokoj nájsť v tichu.
Láska je žalár aj sloboda
a keď ma občas tak dobodá,
dovoľ mi milovať. Nech sa tak stane.

Monsieur Sanssouci

Viera sa cítila ako vo zveráku. Z každej strany na ňu niečo doliehalo a ona nemala kde uhnúť. Pomohlo by, keby sa mohla vyrozprávať, keby našla otvorené uši a predovšetkým spriaznenú dušu. Prežívala všetky problémy svojich najbližších a sama nenachádzala blízkeho človeka, na ktorého by mohla zhodiť ťarchu zo svojich pliec.

Mala manžela a dobre, že ho mala, veď čo by si počala bez neho? Ale jej problémy ho neťažili, jej bolesti ho neboleli, naopak, pridával jej tie svoje. Každý deň mu niekto robil krivdu, niekto ho nepochopil, niekto ho vytočil alebo nedocenil a niekto nebol taký, aký mal byť. Toto bremeno vždy zložil na ňu. Pozorne, alebo niekedy aj nepozorne, ho vypočula. Už to všetko nevládala prijímať. Keď sa vyrozprával, vydýchol si a išiel po svojom. Potom ho už naháňala práca. Musel dreva narúbať, nachystať na ďalší deň, mal svoj program, svoju prácu a keď si ju splnil, pohodlne sa usadil pred televízor spokojný, že urobil všetko, čo mal.

Viera mu nemohla hovoriť o svojich problémoch, keď videla, že „nemá čas“. Nechcela si vynucovať pozornosť. Pamätá si, ako to bolo, keď si v prvých rokoch manželstva vždy večer spolu hodnotili deň, ako si to na začiatku spoločného života predsavzali. Najprv hovoril on, vyrozprával sa, a keď skončil, privrel oči. Viere sa vždy zdalo, že drieme, že ju vôbec nepočúva. Tvrdil opak a vždy znervóznel, keď ho niekedy na to upozornila. Potom namiesto vzájomného pochopenia a odpustenia prišlo napätie. Deti boli malé, mohli si takéto chvíle dožiť, až keď ich dali spať. Riešenie vzniknutého napätia neprichádzalo do úvahy. „Ráno vstávam do roboty!“ Musela to pochopiť, „čo je na tom také nepochopiteľné?“

Vždy boli pre ňu prvoradé vzťahy a predovšetkým ich manželský vzťah. Keď sa na ňu jej muž hneval, bol to pre ňu koniec sveta. Nepomohlo jej, keď sa vyplakala do vankúša, iba čo jej oči opuchli a bolela ju hlava. Svoje povinnosti robila akoby v hmlách, každý na nej zbadal, že jej niečo je. Nemohla si pomôcť, hoci chcela všetko nadľahčiť, vždy viseli nad jej hlavou ťažké mračná a slnko ako keby neexistovalo. Najradšej by sa bola vtedy zatvorila na tri zámky a nikomu sa neukazovala na oči. Nenachádzala žiadne východisko, len sa modlila a čakala na chvíľu, keď budú môcť spolu prehovoriť a všetko si vyjasniť a odpustiť. Až vtedy sa pre ňu vyčiasilo.

Dobré dve desiatky rokov trvalo, kým pochopila, že jej muž, hoci sa manželstvom stali „jedno“, je samostatný človek, inak chápujúci svet i lásku, než ona. Je samostatná bytosť so slobodnou voľou, nemôže od neho čakať že bude rovnako zmýšľať a konať. Už predtým toľkokrát počula a čítala, že muž a žena rozdielne chápu život, ale do praxe si to doposiaľ nevedela premietnuť.

Muž a žena. Dvaja ľudia pochádzajúci z rozdielnych rodín, ktorí vyrastali v odlišných prostrediach a majú veľa iných odlišností, sa majú stať jedno. To nie je také ľahké. Naivne verila tomu, že „láska hory prenáša“. Ale aká to musí byť láska! Iba Omar mohol vykopať studňu, nie jej muž! Veď ani ona nebola Fatimou. V živote to býva inak ako v románoch. Odtiaľ si nemôže brať recept. Tak chcela, aby bolo medzi nimi dobre a aby to tak aj ostalo. Znovu a znovu však prichádzali napätia a problémy.

Možno to musí prijať ako svoj kríž. Veď každý musí mať nejaký. A majú, chvalabohu zdravé deti, aj strechu nad hlavou, ani nehľadájú... Ale po dobrom vzťahu tak veľmi túžila a myslela si, že jej manželstvo bude iste dobré. Pamätá si veľmi živo, ako jej kolegyňa v robote v prvých dňoch po svadbe povedala: „Som zvedavá, či budeš takto žiariť aj po

ôsmich rokoch!“ Ona bola vtedy už osem rokov vydatá. Povedala si v duchu: „Budem, uvidíš!“ A po ôsmich rokoch to bolo naozaj tak, a ešte niekoľko rokov potom. Ale prišla akási únava. Alebo problémy boli väčšie? Alebo ochladla láska?

Už niekoľko rokov sama seba presviedča, že sa nesmie vzdať. Spomenula si na Croninove „Tri lásky“, aj na Augustínove: „Nespokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe, Bože!“. Už sa aj chcela prestať modliť „za vzájomnú úctu, lásku a dôveru“, ako to denne v svojej modlitbe opakovala. Ale to by asi nebolo správne, vie, že treba vytrvať... a veriť... veď už nevládze - ... ale áno, chce! Zmierená s tým, že bude prosiť až do smrti.

Jeden letný deň – mala si ho poznačiť do kalendára - sa jej muž prihovoral v inej tónine. Prečo vraj by sa mali trápiť, veď už toľko rokov spolu prežili. Stojí to za to, strpčovať si tie dni, ktoré ešte majú?

Neverila vlastným ušiam, prišlo to bez predchádzajúceho úvodu, vôbec to neočakávala. Je pravda, že boli obaja po spovedi, ale to už toľkokrát boli! Chcel sa rozprávať, chcel ju počúvať, zaujímali ho jej pocity... Až sa toho zľakla, že zrazu to nebude vedieť alebo že sa jej to len zdá... Nie, bolo to naozaj. Zaujímal sa o ňu, dokazoval, že ju má rád a vždy mal. Mal len vždy veľa starostí s tým, ako uživiť rodinu, ako to všetko dokáže...

A ona si celý čas myslela, že je „pán Bezstarostný“ - tí muži teda vedia prekvapiť!

Dokonalá predstava

Krajina blízko jazera,
kde všetko ako v ateliéri vyzerá...

Jazero plné labutí,
ktoré nik do vernosti nenúti.
Labute majú do dvojici tvar srdca,
nepoznajú, aké meno má ich sudca.

Srdce má svoje tajné komory -
kde rozum jednu zamyká, druhú srdce otvorí.

Ak na stene Tvojej izby visí obraz -
ak máš v hlave motív srdca...
Tak nájdeš v každej maľbe jeden odraz -
tak vieš, čoho je Tvoja myseľ súca...

Láska

V dňoch pichľavých
ako strnisko
láska s chuťou
maľuje vôňu
letných radovánok
vysáva zlú krv a ja
s prekvapením zisťujem
ako hlboko preniká
jej rozkoš
mojím JA
Vykupuje ma
z hriechov
závisti
klebiet
a stáva sa dažďom
vsakujúcim
do koreňa
môjho života
po ktorom kvitnú
púpavy

Včera

Dnes

Zajtra

Každý deň

utopené sny

plávajú na vlnách

beznádeje

V tme srdca nevidíme

človeka

hľadajúceho ostrov

Pomaly z neho

vyprcháva

rozkoš a slané kvapky

dažd'a

mu nedokážu uhasiť

ohň v srdci

Rozhodni sa

Máš šancu vzkriesiť

prebolenú nehu

a pomôcť mu plakať

xxx

dali sme vôli nové
mená skrze lásku
vodou ju zveme
čo v hlbine dotýka sa zeme

možno som pripravená
cit je štetcom
v krídlach divých koní
a komíny sú zrazu vyššie
a čosi z nás v nich ticho zvoní

to čo sa mi vyhýbalo
v záchvate srdca
nájdem srdca mierou
zvláštna je symetria
srdca

to, čím sme zaplatili
za spoločenstvo
dubov v poli
to ma učí pomalému kroku
spoločenstvu už nie vôlí

vôľ'a je odstup,
priestor medzi okom,
knihou a sviečkou
Bože nech príde
vietor a

tú sviečku zhasne,
knihu otvorí na celkom novej strane
a do očí nahrnie prach

možno tak pochopíme pery tehotnej
vrásky okolo očí
zelený konár rastúci na peni

citom a predsa s mierou
sa vzpína
ruka matky
na hlave syna

Ľudia spod Mazolina

Mazolin

Taký mrňavý kopec.

Napísal a zotrel. Na náboženstve sa chlapci pretekali, kto napočíta viac Bohov.

Jeden? Traja?

Jedna čiapka, čo bola na slivky a orechy. nekopec nad zemplínskou krajinou. Najvyšší vrch kraja z ílovitej zeme. Na tej úrodnej rovine ho vidieť zo všetkých strán. Aj on vidí kraj a ľudí na všetky strany.

Od Mazolina šli dažde aj búrky, valili sa potoky nesúc ílovitú pôdu.

Pod Mazolinom ženy a deti zbierali najsladšie čarnički a zapachi (černice a dubáky), pastieri pásli dedinské stáda na hebkej lúčnej trebine (ďateline), chlapci chytali trebovo koníky (lúčne koníky) a topili ich vo fľaši.

Tam si každý staval skrýše a bunkre – deti, pastieri, mládenci, nemeckí vojaci, ruskí vojaci a partizáni. Všetci dedovia dnes hovoria vnukom a pravnukom, že im ukážu, kde boli bunkre a vnuci hovoria, že dedko už nič nenájde, lebo už je všetko zarastené a on chodí o kontuľke.

Pamäť môjho dedka je obdivuhodná a navyše sa nevie a nechce rozlúčiť s krajom svojho detstva v zemplínskej obci Davidov a často zabľúdi v svojich spomienkach do dedinskej školy, kde bolo detí hlava na hlave, hlavne v zime, v lete bolo potrebné pomáhať na gazdovstve.

Otec mu zomrel, keď mal štyri roky a mama sa starala o štyroch chlapcov sama.

Keď na to spomína, je mu ťažko. No hneď sa rozveselí, hovorí, že mal griflík a tabuľku

Až neskôr mal prvý zošit kúpený od Žida. Tu sa dedko zastaví a menuje: Áron, Bejla, Duvit, Hana, Pepka, Mechal, Fajga.

Deportovaných bolo jedenásť: manželia Ekerovci, ich sedem detí a manželia Hauznerovci.

Odviezli ich na dvoch vozoch v roku 1942 do Čemerného, nikto neprežil holokaust.

Namietam, že ich mohli ukryť v dedine, ale ešte prababka spomínala, že ľudia nevedeli podstatu, všetci mysleli, že sa vrátia, veď to boli jednoduchí ľudia, mali role, dobytok, krčmu a malý obchodík. Nikomu neublížili, dali na dlh, lebo peňazí nebolo. Ešte dnes u nás v rodine počuť vetu: „Marjo, lem na dobre dumaj, budze dobre.“

Vžívam sa do situácie, keď človek na prahu holokaustu radí utrápenej vdove so štyroma deťmi.

Čo je to? Viera? Pokora? Ľudskosť?

Dedko má 77 rokov, ale pamätá si všetko, čo sa odohralo pod Mazolinom v rokoch vojny, keď bol desaťročný.

„A nemecký dôstojník ho učil po nemecky od jeden do desať.“

„A s mladým ruským vojakom vyberali zazimovaným včielkam plasty s medom.“

„A ruský dôstojník čítal maminu modlitebnú knižku a povedal, že jeho maty ma takuju a molit sja.“

Vysvetľuje nám, že sa s vojnou „skamarátil“, preto sa stal vojakom z povolania, delostrelcom. Mne je do smiechu skôr z jeho vojenských návykov ako z povolania samotného, a tak počúvam, pýtam sa a oponujem, mnohé nechápajú.

Do rodného Davidova pod Mazolinom ho to tiahne neustále, aj keď nikdy ma tade nepovodil, lebo som dievča. Musím však povedať, že viem takmer všetko, lebo rada počúvam a som žensky zvedavá.

Sú Vianoce 2010 a prázdniny. Do školy sa ide až po Troch kráľoch. V dome vládne pohoda, bobaľki sa už minuli, dedo dojedá svoju mačanku. Ja pojedám pre zmenu perníky, zatiaľ čo brat kradne sladkosti zo stromčeka.

Z poschodia sa valí dedo s veľkým vojenským atlasom pod pazuchou a ja tuším, že budeme bojovať a hľadať obce na frontovej línii medzi Mazolinom a Dargovom. Jemne zastúhanou farebnou ceruzou vedie útok, zabezpečuje obranu, z rukáva sype fronty, zbory, divízie...

Na chvíľku spozorniem, - Gisela Stellung, to je čosi nové. Chcem nájsť nemecký slovník, ale dedo to vie. Je to Gizelino postavenie. Žiadam vysvetlenie.

Dedo pokračuje: „Dobyť Košice znamená prekonať Slanské pohorie. Hľadať, hľadáme.“

Rok 1944 – 1945

Bolo zimné obdobie, a to v nížinách znamenalo pl'úšte, neschodné cesty a vietor. Mrazy v horách dosahovali 20-25 °C. V lesnatom teréne nebolo ciest pre kolesové vozidlá. Z výšin ovládol nepriateľ okolie. Nemecké vojská zaujali obrannú čiaru Gisela Stellung. Tam chceli prečkať zimu v očakávaní účinnej tajnej zbrane, ktorá mala zmeniť chod vojny. Zákopy, mínové polia, pohotovostné úkryty, spojovacie zákopy – to všetko bolo pripravené na tvrdú obranu.

Začiatkom decembra 1944 sa v priestore Kravian a Bačkova sústredil 3. horský zbor a 49. zbor horských strelcov – tí, čo bojovali na Kaukaze, elitní nemeckí vojaci.

Siedmeho decembra uskutočnili predsunuté sovietske jednotky smerom na Bačkov bojový prieskum. Zistili, že Bačkov je silný oporný bod a je vysunutý pred obrannú čiaru Gisela Stellung. Podarilo sa identifikovať nepriateľský palebný systém. Zajatci potvrdili, že tu Nemci neočakávajú veľký útok. Nastal posun sovietskych vojsk bližšie, čo Nemci neodhalili. Vďaka šikovným akciám pechoty a delostrelectva sa podarilo zničiť nepriateľský oporný bod Bačkov. Nemci sa v urputných bojoch snažili získať pozíciu späť, ale do bojov bola zo sovietskej strany nasadená 318. horská divízia. Jej úlohou bolo dobyť hradskú Dargov – Klečenov, ktorá mala význam pre činnosť delostrelectva, prísun materiálu a evakuáciu ranených, čo sa im aj podarilo.

„Dedo, a Davidov sme nechali kde?“

Babka nás z kuchyne volá na večeru a deda na správy.

„Zajtra budeme pokračovať,“ a založí záložku do atlasu.

VZKRIESENIE

V duši mi svitá
cez tmu sa
prvé lúče predrali,
akí sme pri Tebe
Vzkriesený
míňaví
a stále hľadáme
ako byť
trvalí
- konečne vzkriesení

MODLITBA

Ked' duša
ozvenu – podobu
hľadá,
počúva vzdychanie
v sebe to rada,
nechá sa unášať
Trojsvätým vánkom,
tajomstvom Tichého
- pred Svätostánkom.

Duša

Zraniteľná.
Odetá do krehkej škrupinky.
Prievan hrubých slov
ňou hádže sem a tam.
Ostré pohľady
narúšajú jej celistvosť.
Zranená.
Mozaika trhlín
ako veniec slávy.
Po vyhratom boji?
Ešte zbrane nevychladli
už sa znova strojí ustáť, zvíťaziť.
Tak krehká,
vyzbrojená láskou,
zneškodňuje súperovu muníciu.

...pamätaj, že si prach,
a na prach sa obrátiš...

Neudri, ani slovom,
viac by mohla bolieť
práve tvoja ruka.

Vezmem svoj kríž

Údery.

Len tupé údery

a kince sa ti zarývajú do dlaní.

Tak ma skúšaj, Pane.

Obstojím?

Slová.

Príval slov, čo prezrádzajú strach.

Ty si, Pane, mlčky stál

a prijal ortieľ, čo vyriekol tvoj kat.

Tak ma skúšaj, Pane,

či dokážem bez slov

brať svoj kríž na chrbát.

Harmónia života (úvahy)

Jednota v rôznosti

Človek žije v spoločnosti a je zodpovedný nielen za svoj život, ale aj za životy iných. Každý človek je jedinečný a niet identických ľudí aj keby bola podobnosť veľmi veľká. Išlo by len o zdanlivú rovnakosť. Každý sme iný, niet rovnakých papilárnych čiar po otlaku prsta, niet rovnakej DNA, každý máme svoj osobitný, autonómny duchovný svet a rozličné povahy. Sme ako lúka plná kvetov a pritom je každý kvet iný. Každá snehová vločka je jedinečná neexistujú dve úplne rovnocenné. Vesmír je plný vo svojej rôznorodosti, pestrosti a rozlišnosti. Napriek tomuto všetkému prírodné a prirodzené zákony udržujú stvorený svet v jednote, v rovnováhe, harmónii a v integrite.

Slnko svieti rovnako na všetkých. Kladieme si otázku, čo je to za silu, čo poháňa tento svet v mikro a makro oblastiach, od atómov až po veľhory, od myšlienky až po veľdielo. Čo je to za sila čo dáva vtákom vracat' sa z ďalekých krajín do svojich rodných hniezdísk, keď nastane jar a rodí sa nový život. Keď sa zadívame na krásu púpavy pochopíme, že ju nezasadil človek. Táto úžasná rozlišnosť javov v prírode, rôznorodosť funkcií v živých organizmoch nás udivuje a vzbudzuje pokoru. Ved' si len všimnime obdivuhodné činnosti jednotlivých orgánov v tele, spôsob myslenia, činnosť srdca, látkovú premenu, funkciu ľudskej ruky, ktorá je schopná takých činností ako je pohladenie i stavba katedrál. Pozorujeme ľudskú chôdzu, schopnosť zmyslov, regeneráciu poškodených tkanív ako aj hojenie rán a pod. Sú to zázraky. A zázraky nestvoril človek.

V ľudskom organizme je jednota. Práve toľko je v tele kladných ako záporných iónov, rovnováha vody a solí v organizme je obdivuhodná a koncentrácia vodíkových iónov (pH) je stála. Ved' ak sa poruší integrita organizmu dôjde k chorobe. To nevymyslel človek.

Najdôležitejšia je psychosomatická rovnováha. Ak dôjde ku chorobe tela, trpí aj duch, ak trpí človek duševnou poruchou odrazí sa to i na telesných orgánoch. Integrita psychosomatických javov je úžasná. To nevzniklo samé od seba.

Zem je našim spoločným domovom, nie bojiskom. Ak porušíme jednotu sveta iracionálnymi zásahmi, ak narušíme harmóniu v ľudských vzťahoch, zem sa nám môže stať spoločným cintorínom (Ajtmatov). Ozvenu ľudských vzťahov a krásu ľudského spolunažívania si musíme chrániť a strážiť. Porucha ľudských vzťahov ovplyvní naše svedomie a ak nepoľudštíme seba a svet okolo nás, vzniká nejednota, dôjde k rozvráteniu vzájomných ľudských pút, ktorými sme osudovo zviazaní.

Ak držíš v ruke palicu nečakaj, že sa ti budú ľudia pokojne pozerat' do očí. Samému sa nedá žiť. Ľudské srdce sa nikdy neuspokojí samé so sebou. Človek potrebuje človeka. Jednota sa dá vybudovať len v láske. Láska, pravda, dôvera sú predpokladom jednoty. A v mozaike ľudského šťastia je každý potrebný.

Ktosi si dal námahu, aby vysvetlil, že i keď nie sme dokonalí môžeme sa stať z Božej vôle užitoční. Hieronym, autor latinského prekladu biblie (Vulgata) bol výbušnej povahy, Abrahám bol starý, keď Boh s ním uzavrel zmluvu, Mojžiš sa zajakával, Ráchel bola amorálna, Dávid mal rodinné problémy a jeho žalmy doteraz potešujú ľudské srdcia, Peter bol impulzívny, Pavol mal chatrné zdravie, Samaritánka mala viac mužov a napriek slabostiam všetkých Boh povolala plniť veľké úlohy.

Sv. Augustín učí, že v nevyhnutných veciach musí byť jednota v láske. Rôznosť povznáša, uniformita otupuje. V jednote je sila a najväčšou silou je dôvera (Strauss). Hodnota človeka je

v tom, čo môže dať a nie čo môže prijať (Einstein). Podmienkou jednoty je vypočítať druhú stranu (audiat et altera pars) To je zásada spravodlivosti.

V pravde je šťastie človeka. Pravda sa prejavuje pokorou a nie silou. Paradoxne v nešťastí sú si ľudia bližší, čo vedie k zjednoteniu. Kto praje druhému nešťastie, rúca jednotu. To vedie ku nenávisti. Veľmi krutou býva nejednota medzi blízkymi. Prvou obeťou sporu je pravda. Sebeckosť je jedom (Titus). Nenávisť k iným je strata lásky, nenávisť k sebe je pokušenie.

V záujme zachovania jednoty, musí existovať zhoda rôznych názorov čo je predpokladom tolerancie v záujme rovnováhy. Táto zhoda nemusí znamenať stotožnenie sa s názormi iných, ale vzájomný rešpekt. Cesta ku pravde je niekedy dlhá a nikdy nie je dokonalá. Vírus rozdelenia treba liečiť vzájomnou srdečnosťou, pri zachovaní vzájomnej úcty, dobrej vôle a civilizácie lásky.

Ale dejiny netvorí len spory. Máme veľa príkladov ušľachtilej jednoty. V snahe o jednotu sme si všetci rovní. Rovnosť je podmienkou spravodlivosti (Sv. Pavol). Mladí ľudia sú nádejou a starí svedčia o ťažkých obdobiach, kedy niesli štafetu dobra, nádeje a viery. Aj malí ľudia môžu mať veľké sny. Všetci sme potrební. Ježiš sa modlil: „Aby všetci jedno boli, aby svet uveril, že Ty si ma poslal „Ut unum sint!“

V pokore sa rodia čnosti

Schopnosť hrať na husliach vyžaduje nadanie, ale aj dobrý nástroj. Ak je struna huslí príliš napätá môže prasknúť, ak je nedostatočne napnutá, nevydá správny tón. Tak je to i s ľudským správaním.

Pokojný a uvažlivý človek si udržiava rovnováhu v konaní, pyšný človek je rozdvojený, trpí ambivalenciou citov. Pokorný sa správa dôstojne, nie je namyslený, má správne videnie vecí a je kritický k sebe. Pyšný je zahľadený do seba, je rozpínavý a egoistický. Pokora vedie k skromnosti, pýcha k nadutosti a arogancii. Pokorný sa otvára navonok, pyšný ma o sebe vysokú mienku. Pokorný je tichý, má dobré srdce, pyšný túži po prednostiach. Pýcha je matkou všetkých nerestí. Pokorných Boh miluje, pokora vedie ku cnostiam. Pýcha je najväčším hriechom. Pokorný rád prijíma službu, je vytrvalý v šírení dobra. Pokorný je mierny a láskavý, mravný, využíva talenty od Najvyššieho, pyšný je hlučný, ako pokazené koleso, čo najviac hrkoce, pri práci robí chyby, pokukáva po vysokých postaveniach.

Sláva trvá krátko! Pokora nie je poníženosť. Pokorný býva opatrený v myslení i v správaní. Pyšný si oblieka drahé šaty, tvári sa dôležite, ale „zlatá uzda neurobí koňa lepším“ (Seneca).

K životu treba pristupovať s úctou a s úžasom. To dokáže len pokorný človek. Na svet sú dve nerozumnosti: Mlčať, keď treba hovoriť a hovoriť, keď treba mlčať (Perzské príslovie). Pokorný to pochopil a pyšný sa čuduje.

V našom národe sa ujala múdrosť: „Boh miluje a dáva milosť pokornému, pyšným sa protiví“. Pyšný sa podobá detskému balónu, ktorý sa nafukuje až pukne. Potom nasledujú detské slzy. V pokore sa získava mravnosť a pevnosť v zásadách. Hodnoty života treba mať stále na pamäti, lebo život nie je osamelý ostrov, ale súostrovie ľudských hodnôt, dobrých vzťahov a činov. Pravda sa prejavuje pokorou (Benedikt XVI.)

A. Hlinka pripomína, že v pekle pokorného nenájdeš a v nebi pre pyšných niet miesta. Pokora je kresťanská cnosť. Pre pochopenie rozdielov medzi pokorou a pýchou možno uviesť zodpovednosť chirurga. Pokorný chirurg nie je nikdy bez starostí, berie svoje povinnosti vážne, zodpovedne, lebo pozná dôsledky prípadných svojich omylov. Bojí sa komplikácií, čo ho vedie k pozornosti, ostražitosti a ku opatrnosti. Pyšný chirurg je sebaistý, cíti sa najschopnejším, je nekritický, ide mu o honor. Tak sa stáva pokorný chirurg užitočnejším v službe pacienta ako ten, čo je bez kritičnosti a bez tolerancie. Tento príklad môže byť aplikovaný na každé povolanie. Naš ľud má pravdu, že pýcha peklom dýcha (Slovenské príslovie).

BÁSNIK

Na počiatku bolo Slovo.
A slovo je stále u Boha.
To Slovo Božie je jedna báseň.
Vyrytá na kamenných tabuliach.

A Slovo sa Telom stalo
a prebývalo medzi nami.
Báseň dostala svoje Telo
vyryté v srdciach pod Tatrami.

Hľa, Tvoje verné deti, Bože,
nech sa nám stane Tvoja vôľa.
Báseň je v Bohu a Boh je v básni.
Boh básni k človeku v parabolách.

ORÁČ

Orie Pán Boh
pod slovenskými horami,
život vtlača hline
svätými nohami.

Aby, keď príde Rozsieváč,
mohol zasieť do živorodej hrudy,
aby nerástli sme v trní,
nevzali nás prúdy.

Boh oral raz i v Nižnej Slanej
pod Mackovým vrchom.
Túžim klíčiť tam, kde oral Oráč
s nebeským pluhom.

ANNA

„Stoj, lebo strelím!“ zreval chlap v dlhom čiernom kabáte a odistil zbraň.

Anna s Lukom zostali stáť ako skamenení. Nechápali, prečo na nich ten cudzí chlap mieri revolverom. Akoby boli dáki zločinci.

„Doklady!“ precedil pomedzi zuby. Na to mu obaja podali svoje preukazy.

„V poriadku!“ podal preukaz Lukovi. Ten Annin ale hodnú chvíľu prevracal v rukách. Najprv pozeral meno, potom adresu. A znova meno a zasa adresu. Čosi sa mu nepozdávalo.

„Vy ste židovka?“ spýtal sa a v hlase mu znela skrytá nenávisť. Anna prikývla.

„Kde ste boli teraz v noci?“ vyzvedal.

„Tu za rohom v kine.“ odvetil Luka.

„A vy neviete, že židia majú zakázané návštevy kín?“ zasipel chlap nepriateľsky.

„Nevieme!“ pokrútila hlavou prekvapená Anna.

„Už dva dni predsa platí zákaz pre všetkých židov. Hlásili to v rozhlase a aj v rádiu, vari ste to nepočuli?“

„Prepáčte, naozaj sme o tom nevedeli. Len dnes sme sa vrátili z neďalekej dediny!“ snažila sa mu ozrejmiť situáciu Anna. No nahnevaný gardista ju nechcel počúvať. Nezaujímal ho výhovorky nejakej židovky. Boli stanovené jasné pravidlá a ona ich porušila. Za to mala dostať patričný trest.

„Vy, pôjdete so mnou!“ namieril ukazovákom na ženu. Anna preľaknuto cúvla a pevne stisla Lukovu ruku.

Luka vedel, že je zle. Nemôže predsa dovoliť cudziemu ozbrojenému mužovi, aby odviedol jeho milú.

„Prosím Vás, nechajte nás ísť, máme pred svadbou!“ žadonil Luka. To gardistu ešte väčšmi rozzúrilo.

„Čo mňa je po vašej svadbe?! Na to ste mali myslieť, keď ste sa vybrali večer do kina. A prečo nie je tuná vaša snúbenica označená žltou hviezdou?“ vytkol im ďalší prehrešok.

„Prosím, neubližujte mi.“ zavzlykala Anna úpenlivo.

„Naozaj sme o tom nemali tušenia pane, prisahám!“ zdvihol prst na znak prísahy.

„Čvarga akási! Namiesto toho aby som v pokoji doma spal, musím tu kontrolovať takých ako vy. Zmiznite mi z očí, kým si to nerozmyslím!“ mávol rukou na znak aby sa stratili.

„Ďakujem, veľmi pekne ďakujem!“ zašepkala Anna a dali sa do behu. Bežali hodnú chvíľu, až konečne dobehli k domu Anniných rodičov. Luka sa ešte poriadne poobzeral, či ich nik nesleduje, a napokon vběhol do vnútra. Vystrašená Anna sa ešte hodnú chvíľu triasla, horko-ťažko sa spamätávala zo šoku.

Anna bola nízke žieňa s dlhými, kučeravými vlasmi. Pochádzala z váženej židovskej rodiny. Mala štyroch súrodencov, a to troch bratov a jednu sestru. Ona bola najstaršia. Už od malička matke pomáhala s domácnosťou. Otec bol spevákom v židovskej Synagóge, takže na prácu v domácnosti nemal vôbec čas. Patrilo mu iné dôležitejšie poslanie a žena na neho bola patrične hrdá. Anna práve študovala na univerzite. Tam stretla svoju lásku Luka. Bol jej spolužiakom. Hneď po skončení štúdií sa chceli vziať. Luka bol katolík zo sedliackej rodiny. Narodil sa na vidieku, no jemu učarovalo mesto. Obrovské budovy, tiché útulné kaviarničky, no najmä mladá kráska ho ťahali do mesta. Zamiloval sa do mesta aj do Aničky.

Nasledujúce ráno bolo čudné. Ulice sa zdali byť akési prázdne, vyľudnené. Zrazu sa ozval nepríjemný zvuk, akési kvílenie, po ktorom nasledovalo hlásenie mestského rozhlasu:

„Na známosť sa dáva, že všetci Židia musia na každom odeve nosiť viditeľnú, žltú hviezdu. Ďalej sa zakazuje návšteva kín, kaviarní, reštaurácií, kúpalísk a taktiež pohyb po uliciach v nočných hodinách. Zakazujú sa aj všetky židovské bohoslužby a spoločenské stretnutia! Kto tieto príkazy poruší, bude tvrdo trestaný!“ nariadenie vydal prezident Slovenského štátu Jozef Tiso.

Od tohto dňa sa situácia vonku začala prudko zhoršovať. Stále sa pridávali ďalšie nové zákazy. Židov napokon prepustili z úradov, nesmeli pracovať ako právnici, ako dôstojníci. - V armáde boli degradovaní. Nesmeli navštevovať vysoké ani stredné školy, ale iba tovarišské učilištia. Neskôr nemohli pracovať už ani ako redaktori, nesmeli vlastniť fotoaparát, telefón ani žiadny dopravný prostriedok. Stali sa väzňami vo vlastných domovoch. Bolo to pre nich hrozne ponižujúce.

Anna bola touto situáciou úplne zaskočená. Keď zistila, že židom zakázali svadby, zmocnila sa jej silná depresia a strach. Darmo jej Luka vysvetľoval, že ju nadovšetko miluje, prestala ho počúvať. Strach sa jej votrel do šiat a prenasledoval ju na každom kroku. Stal sa z nej uzlíček nervov. Vyzvala Luku, aby odišiel, že ho privedie do nešťastia. On sa však odmietol vzdať svojej lásky. Nechcel ani len počuť o návrate na vidiek. Celé to trvalo asi pol roka.

Do izby vošiel Annin udychčaný otec a po hodnej chvíli z neho vyšlo zdesené:

„Berú židov.“

Anna s Lukom na seba vystrašene pozreli.

„Ako berú?“ spýtala sa nechápavo matka.

„Neviem, len viem, že gardisti majú zoznam a všetkých kamsi násilím vlečú!“ odvetil otec.

„Panebože, čo len s nami bude?“ zastonala mater.

„Musíme ujsť!“ zahlásil Luka.

„Ale kam?“ skríkla frustrovaná Anna.

„Ku nám na vidiek, rýchlo, berte si veci!“ nabádal ich Luka.

„Bang, bang!“ z ulice sa ozvala strelba.

„Neskoro, už sú tu!“ odvetil zdecimovaný otec a sadol si do kresla.

„Ale možno, možno nie sme na zozname.“ dúfala matka.

„Rýchlo podme!“ súril ich Luka. Otec s matkou odmietli ísť, sú už starí na behanie. Vedeli, že gardistom so samopalmi nemajú šancu ujsť.

„Podme!“ skríkol Luka a chytil Annu za ruku. Narýchlo vtisla rodičom bozk a zadnou bránou vybehla na ulicu. Prebehli popri radovej výstavbe domov až na hradskú vedúcu von z mesta. Bežali najviac ako sa dalo. Luka ju ťahal celou silou za ruku a pomáhal jej, keď to chcela vzdať a sadnúť si na chodník.

Podarilo sa, hodnú chvíľu nebolo počuť žiaden krik, strelbu ani brechot ovčiakov. Zastavili na rázcestí. Celí spotení na seba pozreli a na moment splynuli v objatí pier. Keď po chvíli precitli, chceli vkročiť na cestu, no spoza rohu začuli kroky. Dali sa do pohybu a zrýchlili krok. Následne na to sa zrýchlil aj dupot prenasledujúcich nôh.

„Stát, lebo strelím!“ zahučal chlapisko.

V tej chvíli by sa v nich krvi nedorezal. Opatrne sa obrátili a uvideli mužov so samopalmi.

„Pôjdete s nami!“ zavrčal jeden z nich a sotil ich smerom dopredu. Ten hlas im bol povedomý. Bol to ten istý chlap. Vliekli ich hodnú chvíľu, až napokon dorazili na vlakové nádražie. Tam ich nasilu rozdelili. Anna sebou metala ani ryba na suchu, no čím viac zápasila, tým silnejšie ju zvierali ruky gardistov. Kričala o pomoc a prosila ich, nech Luku pustia.

„On nie je žid, počujete!“ kričala. Nepomáhalo. Annu a Luku spolu s ostatnými židmi, cigánmi a zradcami naložili do vlaku smerujúceho bližšie k smrti. V ten deň bolo pretrhnutých tisíce zväzkov.

Zázrak

Malý hrášok ťukol o stôl
a skotúľal sa pod posteľ
Ponatriasali sme periny -
zakaždým zväčšili svoj objem
Jedného dňa z nich vyletelo
...pierko...
Bielučky
Hebké
Voňavé
„Potichučky“ preletelo až na stôl
a dopadlo do čistého bieleho
taniera
ktorý mal zrazu
„Zlatú obrubu“

Spojka „a“

Manželská posteľ mi nápadne pripomína
veľkú otvorenú knihu:
Masívne drevené viazanie
biele stránky – pravá i ľavá
V noci sa z nej dá čítať...
Jej obsah sa plní rôznymi písmenami číslami
ktoré kým zaspia neustále menia svoj tvar
Spájajú sa do slov
Niekedy je každé na samom krajíčku jednej strany
stratené
Ona otáznik
On výkričník
Inokedy sú tak blízko že nemôžu vytvoriť nič iné len
...citoslovcia...
Čísla strán vyryté na čele
A hneď vedľa
v maličknej modlitebnej knižke
spí „ a „
Kurzívou ho napíšem do stredu tej otvorenej knihy
„Nadpis“
Ďakujem Bohu že nám dal slová
hlavne spojky
A že ráno odznova
...ustelieme...

Na návšteve v Getsemanskej ...

Narúšam ticho Tvojej samoty.
Samoty čakania,
ktorá zdá sa horšia,
ako samota smrti.
...Hoci... kto vie?

Vlastne,
chcem tú samotu
a to ticho
nie narušiť, ale doplniť ...
O seba.

Akoby som tu nebol.
Bez nároku na privítanie,
vyjadrenie radosti či vďaky,
bez nároku na pohľad ...
Akoby som tu nebol.
Ale som tu ...

Ja nie som dôležitý.
Neprišiel som seba prezentovať, ale ...

A o Tebe?
O Tebe viem ...
I Ty vieš, kam to smeruje.

Môžem byť s Tebou?
Byť s Tebou.
O nič iné nejde ...

Boh, ktorý je solidárny s človekom
prosí o solidárnosť človeka.
Pre seba...

„Nemohli ste bdieť so mnou ...?“

... povedať Ti, že Ta mám rád ...

„Ma sens ...“

Ako ten potok
čo sa zvrchu valí,
prekážky nemá,
nič ho nezastaví...
Tak sa nesie život
v svojej neobjatnej sile.
Zachvacuje všetko –
hlbky, výšky, moria šíre ...
Na svojej ceste ťažkosti zdolá,
či sú to zrázy, či je to nečas ...
či - čo vystrojilo sa zdola ...,
lebo prúdiť, to je jeho zmysel.
Sám by si to nevymyslel...

Objavujem v tom obraze seba.
Žijem ako viem,
ináč sa to nedá.
V tom sám objavujem zmysel seba,
rinúť sa svetom
a zjavovať Teba.

Len odvahu mať
a slepo sa brodiť.
Všetkému tak
zmysel dnes nájsť
a zajtra - opäť ho nachodiť ...

Najväčším z nich
je zmysel bytia
- bytia pre lásku –
v žití objaviť.
To dokážeš len ak z žitia
pýchu a seba vieš oddialiť.

Prapodivné
zmyslu žitia pravidlo ...!

Zmysel má to,
čo na seba zabudlo ...

Rozhovor s Bohom cez Jakuba

Zrieknutím sa svojej prirodzenosti a tým, že prestanem mať o seba strach získam nové meno. Keď prestanem klamať samú seba, ostatných- získam nové meno. Ty chceš odo mňa radikalizmus! Jakubovo: „Nepustím Ťa!“, Máriino: „Fiat“, Moje:.....aké budú moje rozhodujúce slová?“. Imanie je na druhom brehu a ja bojujem s Bohom, víťazstvo znamená požehnanie, koniec klamstva a strachu o seba. Znamená nové meno, ktoré nebude minulosťou. Klamala som sa zo strachu pred priznaním si vlastnej závislosti od ľudí. Ešte stále stojím na brehu, ale s ponorenou nohou vo vode, ktorá ma spája s mojím „imaním“. Prečo zmenili meno aj Ježišovi? Z Boží Syn, Vyvolený, na hanlivé INRI. Tu vidno rozdiel. Boh nám novým menom dáva bodku za minulosťou a otvára novú budúcnosť obrátenia. Záver? Pán môj a Boh môj. Tak veľmi túžim po novom mene. Túžim s Tebou víťaziť a povedať Ti rozhodujúce slová. Túžim získaním nového mena urobiť bodku za svojou minulosťou a vytiahnuť nohu z vody, cez ktorú nevedie most, ale je dostatočne plytká nato, aby sa cez ňu dalo prejsť na druhý breh, kde je všetko moje „imanie.“ Ty by si však ostal na úplne opačnej strane, a to nechcem! Mám strach! Preto musím bojovať!

Je dobojované. Stojím tu pred Tebou, tvárou v tvár. Ty si sa do mňa zahľadel ako milujúci Otec do svojej dcéry. Ty vieš, čo Ti chcem povedať skôr ako stihnem otvoriť ústa. Nechávaš ma: „Nuž dieťa moje hovor!“ Ukáž svoju pokoru, ľútosť, odprosenie! Nie, nechceš to preto, žeby to Tebe samému chýbalo. Je to kvôli mne! Ja som tá, čo ostala nažive po boji s Tebou...o mňa. Je dobojované, a Ty mi dovoľíš vrátiť sa opäť k svojmu „imanu“. Mám tam ísť s vykľbeným rebrom? Tvoja odpoveď znie: „Áno!“ Bude mi pripomínať Tvoje milosrdenstvo. Bude mi pripomínať všetko to, čo vyšlo na povrch, moje slabosti, to že som stála Tebe samému tvárou v tvár a prežila som. Vždy keď budem blízko tejto slabiny, ona zabolí a ja sa pokorím. Uvedomím si, že ja nie som pánom situácie. Boh Môj, dal si mi situácie, v ktorých som mohla spoznať pravdu o sebe, svoju pýchu, strach, slabosti, ktoré som si nepripúšťala. Prosím Pane, obnov vo mne tieto rany a jazvy urob viditeľné, aby som vždy mala na pamäti Tvoje veľké milosrdenstvo. Tieto jazvy sú mi pripomienkou na to, že som mala ten obrovský dar vidieť Boha z tváre do tváre a ostať pri tom nažive! Už pomaly pôjdem, lebo ma čakajú. Budú sa ma pýtať: „Tak ako?“ Ja im nato odpoviem: „Zostali mi jazvy!“ A oni: „Veď predsa existuje plastika!“

No ja sa len usmejem a naďalej budem nosiť „krátke tričká“, aby ich bolo čo najlepšie vidno, pretože sú dôkazom Božieho milosrdenstva.

Rozhovor s Bohom cez Ozeáša

Boh Môj. Dnes chcem aspoň trošku pochopiť Tvoju osobu. (Odpusť, už zas niečo chcem). Prosím Ťa, Pane pomôž mi nájsť Tvoju pravú podobu. Je to úžasné, že Tvoja láska nezávisí od odpovede človeka. My sme žiakmi Tvojej lásky, Ty tu neustále si! Si tu vždy prítomný. Ty jediný ma najviac poznáš (vždy najviac zraňujeme tých, ktorých milujeme).Prepáč mi Pane, že možno práve preto mám pocit, že mám ešte veľa času, a niekedy ťa odsúvam na vedľajšiu koľaj. Ľudská láska je plná egoizmu. Mohol by byť niekto šťastný, keby jeho nikto nemiloval? Ty si však iný! Ty si pri mne, a ja som tak otupená a zahľadená do svojej

úbohosti, že Ťa nevidím, alebo Ťa nechcem vidieť, pretože sa bojím pravdy o sebe? Držiš nás putami svojej lásky. Aké putá držia mňa? Nechcem, aby si bol pre mňa Bohom strachu...posledným riešením. Túžim potom, aby si bol pre mňa Bohom istoty. Tým Bohom, ktorý ma má prečítanú od A po Z a napriek tomu mi nezavrieš dvere pred nosom. Pane, Ty berieš jarmo z mojich líc aby som konečne prestala byť slepou a pozrela sa pravde do očí. Boh môj, ako dobre, že je okolo Teba toľko tajomstva. Vieš, mi ľudia niekedy zvykneme vtlačať svoju vôľu druhým...teraz je to však nemožné, lebo Ty vedieš mňa. Jasne Ťa vidím len v minulosti...Tvoje zásahy, gestá lásky. Mám strach z toho, že si spravodlivý Sudca. Upokojuje ma však to, že si milosrdný. Kým si však pre mňa? Sú rany života odpoveďou na moje skutky? Je fascinujúce ako všetko ovládaš. Si pre mňa Bohom dôvery! (Môžem Ti aj ja tykať?) Bože môj. Ty nie si ECHO! Ozvena niečoho v mojej hlave! To ja som ozvenou Tvojho chcenia! Možno, že nie som stvorená na to, aby som spoznala Tvoju pravú tvár. Odtienky však vidím! Bože aká je Tvoja podstata. Prečo sa nesnažím vidieť Ťa ako Príčinu. Prečo Ťa vidím vždy len ako Dôsledok? Si Boh Príčiny! S myšlienkou na Teba mám všetko začínať, nie končiť. Si Bohom Začiatku!

Rozhovor s Bohom cez Lukáša

Boh môj, naspäť k Tebe ma ženie túžba po Tvojom objatí. Po uvedomení si vlastnej úbohosti je čas vrátiť sa späť. Tvoje oči ma videli, keď som odchádzala. Mlčal si, Tvoj láskavý pohľad zranený mojou ľahostajnosťou ma vyprovokoval. A Ty? Čakáš! Ja si vychutnávam ten pocit „slobody“. Aj keď dobre vieš, čo sa stane, nechávaš ma ísť, veď predsa je tu tá moja „slobodná vôľa!“ Prečo mám niekedy strach vrátiť sa späť? Možno sa bojím Tvojej dokonalosti. Strach je však nepodstatný, túžim po Tvojom pokoji. Dojatie vzrastá neprítomnosťou - priama úmera. Opäť je tu „slobodná vôľa“. Boh mi predsa dôveruje, dôverujem aj ja Jemu? (Veď veľkosť odpustenia vzrastá našou ľútosťou.) Nie to, že túžim po Bohu ma činí Jeho dcérou, ale to, že On ma miluje! Bože môj, u Teba to nefunguje ako ľudí: má dať- dal, Ty nie si záložňa! Ničím si nemožno zaslúžiť Tvoju lásku, dôležité je prijať ju. Nezáleží to od hodín strávených na kolenách. To všetko je primálo oproti rozhodujúcemu FIAT. Bože, Ty už vopred vieš, že skôr ako sa dopustím úteku od Teba, skôr, či neskôr sa k Tebe vrátim s prosebným výrazom v očiach. Ty povieš: „V poriadku, ľutuj!“ Ja sa zadivím, možno začnem sľubovať hory-doly, no Ty, keďže poznáš našu „slobodnú vôľu“ máš za chrbtom prekrížené prsty. Občas mne samej trvá odpustenie oveľa dlhšie ako to Tvoje! Najskôr túžba, potom ľútosť a na záver...Tvoje odpustenie, ktoré vie dať len milujúci Otec, ktorí z okna pozerá, kedy sa už konečne umúdrim a uvedomím si, že DOMOV SÚ RUKY NA KTORÝCH SMIEŠ PLAKAŤ!

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**S FINANČNOU PODPOROU
OZ Literárny kompas**

JURINOVA JESEŇ 2011

**7. ročník Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby
Zborník vybraných súťažných prác**

**vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovacej pôsobnosti Žilinského
samosprávneho kraja**

zostavila: Mgr. Janka Mudríková

rok: 2011